

Kurz základů fotografování pro dospělé se zaměřením na specifické vzdělávací potřeby účastníků podle věku

Bakalářská práce

Studijní program:

B7505 Vychovatelství

Studijní obor:

Pedagogika volného času

Autor práce:

Kateřina Duchoslavová

Vedoucí práce:

Mgr. Andrea Rozkovcová, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Zadání bakalářské práce

Kurz základů fotografování pro dospělé se zaměřením na specifické vzdělávací potřeby účastníků podle věku

Jméno a příjmení: **Kateřina Duchoslavová**
Osobní číslo: P16000270
Studijní program: B7505 Vychovatelství
Studijní obor: Pedagogika volného času
Zadávací katedra: Katedra pedagogiky a psychologie
Akademický rok: **2017/2018**

Zásady pro vypracování:

Cíl:

Příprava, realizace a zhodnocení fotografických kurzů pro věkově heterogenní skupiny dospělých

Požadavky:

Práce s odbornou literaturou
Pravidelné konzultace s vedoucí práce
Pravidelná práce se skupinou dospělých

Metody:

Pozorování

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná
Čeština

Seznam odborné literatury:

- Beneš, M. (2003). Základy andragogiky. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta v nakl. MJF.
- Bouška, L., Lukeš, M. (2017). Fotografujeme digitální zrcadlovkou: (DSLR). Praha: Grada.
- Gavora, P. (2010). Úvod do pedagogického výzkumu. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido.
- Hanuš, R., & Chytilová, L. (2009). Zážitekově pedagogické učení. Praha: Grada.
- Kelby, S. (2017). To nejlepší z digitální fotografie: jak dosáhnout profesionálního vzhledu fotografií krok za krokem. Brno: Zoner Press.
- Vágnerová, M. (2012). Vývojová psychologie: dětství a dospívání (Vyd. 2., dopl. a přeprac). Praha: Karolinum.

Vedoucí práce:

Mgr. Andrea Rozkovcová, Ph.D.
Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání práce:

11. dubna 2018

Předpokládaný termín odevzdání:

24. května 2019

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

14. července 2020

Kateřina Duchoslavová

Poděkování

V první řadě bych ráda poděkovala Mgr. Andree Rozkovcové, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích během tvorby mé bakalářské práce.

Dále mé díky patří celé mojí rodině a přátelům, kteří mě během studia a psaní bakalářské práce vždy velmi podporovali.

Anotace

Cílem této práce je připravit, zrealizovat a zhodnotit fotografický kurz pro dospělé. Jedná se o základní kurz, který navštěvují lidé bez zkušeností. Práce se zabývá specifiky cílových skupin dle věku a využitím adekvátních vzdělávacích prostředků a přístupů. Práce je rozdělena do dvou částí: část teoretická a část praktická. Teoretická část je zaměřena na definice základních pojmů z oblasti vývojové psychologie, pedagogiky a fotografování. Praktická část se zabývá realizací kurzů, popisem jejich průběhu a popisem individuálního přístupu ke každému účastníkovi. Závěr je věnován zhodnocení všech proběhlých kurzů. Hodnocení se týká potřeby mého individuálního přístupu k jednotlivým účastníkům dle jejich věkové kategorie. Zároveň zde hodnotím i přístup účastníků k výuce na kurzu.

Klíčová slova:

pozdní adolescence, mladší dospělost, střední dospělost, zážitková pedagogika, kurz fotografování

Annotation

The aim of the Bachelor thesis is to prepare, realise and evaluate a photography course for adults. It is a basic course for attendants with no previous experience. The thesis focuses on specifics of targeted groups according to the age and on using appropriate educational methods and approaches. The thesis is divided into two parts: the first one is theoretical and the second one is practical. The theoretical part defines basic terms from the sphere of the developmental psychology, pedagogy and photography. The practical part is devoted to the realisation of the courses and describes the progress of it and the individual approach to each attendant. The resume is dedicated to the evaluation of all realised courses. The evaluation takes to account needs of my personal attitude to separate participants according to their age category. I also evaluate the attitude of the participants concerning the tuition.

Key words:

late adolescence, young adult, middle adult, experiential pedagogy, course of photograph

Obsah

Úvod.....	12
Teoretická část.....	13
1 Vývojová specifika cílových skupin účastníků	13
1.1 Období dospívání	13
1.1.1 Dospívání jako samostatné životní období	14
1.1.2 Pozdní adolescence	14
1.1.3 Kognitivní vývoj.....	15
1.2 Dospělost.....	16
1.2.1 Tělesné změny v dospělosti	16
1.2.2 Psychické změny v období dospělosti	16
1.2.3 Dělení dospělosti.....	17
1.3 Mladá dospělost.....	19
1.3.1 Partnerství a manželství	19
1.3.2 Rodičovství a děti	20
1.3.3 Krize.....	21
1.4 Střední dospělost	21
1.4.1 Krize středního věku	22
1.4.2 Intimita.....	22
1.4.3 Smysl života.....	23
1.4.4 Tělesné změny	23
1.4.5 Psychické změny.....	23
1.4.6 Proměna profesní role	24
1.4.7 Profesionální kariéra žen	24
2 Vzdělávání v produktivním věku	25
2.1 Charakteristika vzdělávání dospělých podle Malcolma Knowlese.....	25
2.2 Doporučení pro vyučující podle Knowlese	27
3 Zážitekové učení.....	28
3.1 Kolbův cyklus	28
4 Pozorování.....	30
5 Hodnocení výsledků kurzů	32
5.1 Evaluace	32
5.2 SWOT analýza	33
6 Fotografie a fotografování.....	34

6.1	Fotografické žánry.....	34
6.2	Příslušenství	34
6.3	Digitální zrcadlovka	35
6.4	3 základní pojmy	36
6.4.1	Clona.....	36
6.4.2	Čas	36
6.4.3	Citlivost ISO	37
6.5	Režimy fotoaparátu	38
6.5.1	Vyvážení bílé	38
6.5.2	Expoziční režimy	38
	Praktická část.....	39
7	Základní informace o kurzu.....	39
7.1	Kolbův cyklus: fotografování.....	39
7.2	Program kurzu	40
7.3	Cíle	41
7.4	Podmínky	43
7.5	Pomůcky.....	43
7.6	Pozorování.....	44
7.7	Evaluaace	44
8	Příprava na kurz.....	45
9	Kurz č. 1	46
9.1	Účastníci.....	46
9.2	Průběh kurzu	46
9.3	Zhodnocení.....	50
10	Kurz č. 2	52
10.1	Účastníci.....	52
10.2	Průběh kurzu	52
10.3	Zhodnocení.....	54
11	Kurz č. 3	56
11.1	Účastníci.....	56
11.2	Průběh kurzu	56
11.3	Zhodnocení.....	58
12	Kurz č. 4	61
12.1	Účastníci.....	61
12.2	Průběh kurzu	61
12.3	Zhodnocení.....	63

13 Diskuse	66
Závěr.....	70
Zdroje	71
Seznam příloh.....	74

Seznam obrázků

Obrázek 1 Kolbův cyklus učení	28
Obrázek 2 Průřez fotoaparátem	35
Obrázek 3 Clonové číslo / hloubka ostrosti	36
Obrázek 4 Expoziční čas / pohybové rozostření	37
Obrázek 5 Citlivost ISO / zrnitost fotografie.....	37
Obrázek 6 Modifikace Kolbova cyklu: fotografování.....	40
Obrázek 7 Modifikovaný Kirkpatrickův model evaluace pro potřeby kurzu fotografování, volně dle Dvořákové, 2014.....	44

Seznam tabulek

Tabulka 1 Schéma SWOT analýzy.....	33
Tabulka 2 Základní informace o účastnících 1. kurzu.....	46
Tabulka 3 Základní informace o účastnících 2. kurzu.....	52
Tabulka 4 Základní informace o účastnících 3. kurzu.....	56
Tabulka 5 Základní informace o účastnících 4. kurzu.....	61
Tabulka 6 Výsledky pozorování.....	68
Tabulka 7 Individuální SWOT analýz.....	69

Úvod

V dnešní době je poměrně „snadná“ finanční dostupnost k potřebné fotografické technice. Ať už se jedná o tělo fotoaparátu, nejrůznější příslušenství k němu až například po profesionální ateliérové vybavení. Aktuálním problémem je to, že si mnoho lidí myslí, že když si toto potřebné vybavení pořídí, automaticky se stávají profesionálními fotografy. Jejich myšlení je takové, že čím dražší techniku si pořídí, tím většími „profíky“ se stávají. Také je přeci jasné, že když dá člověk za techniku tolik peněz, tak toho musí hodně umět udělat sama a tím pádem se není co učit. Přesně tomuto myšlení a tomuto problému je potřeba předejít. Ať už kvůli opravdu skutečným fotografům, kterým tito „profíci“ berou práci, protože jsou levnější, tak i právě kvůli těmto začátečníkům. I pro práci s touto technikou je potřeba se něčemu naučit. Výhodou dnešní doby je to, že máme k výběru množství workshopů, přednášek, online lekcí, knih, atd. Stačí si vybrat.

Sama pocházím z fotografické rodiny. Dalo by se říct, že se v tomto světě pohybuji celý svůj život, a tak vím, jak jsou tyto začátky obtížné. Proto jsem se rozhodla uspořádat kurz základů fotografování pro dospělé.

Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. První kapitola se zabývá vývojovou psychologií začínající období pozdní adolescence a končící střední dospělosti. Přesně v tomto věkovém rozpětí byli účastníci mého kurzu. Velmi mě zajímalo, jak budou k výuce, potažmo k ovládní techniky přistupovat mladí lidé a jak věkově pokročilí. Co komu půjde lépe, zda budou vidět markantní rozdíly v přístupu různých věkových skupin. Druhá kapitola se zabývá vzděláváním v produktivním věku. Ve třetí kapitole se řeší zážitkové učení a Kolbův cyklus. Ten bude v praktické části upraven přímo na konkrétní potřebu fotografa. Čtvrtá kapitola je zaměřená na správné pozorování skupiny a k tomu související otázky, které budou součástí shrnutí celé této práce. Pátá kapitola se věnuje evaluaci. Ta je velice důležitá pro shrnutí celého kurzu a upevnění nově získaných informací. Poslední kapitola této části je zaměřená na základní terminologii fotografování.

V praktické části se věnuji kurzu samotnému. Je zde popsána moje příprava na kurz a také jaké jsou cíle, podmínky a prostředky pro vhodnou realizaci. Dále je uvedený program, jeho realizace a následné zhodnocení.

Teoretická část

1 Vývojová specifika cílových skupin účastníků

Tato část se věnuje vývojovým specifikům cílových skupin účastníků, kteří navštívili kurz: Základy fotografování digitální zrcadlovkou pro dospělé.

1.1 Období dospívání

Tak jako v předešlých obdobích vývoje člověka, tak i dospívání dělíme na biologické a psychické.

Biologické období dospívání je určováno jednak prvními známkami pohlavního zrání, při kterém se začínají objevovat sekundární pohlavní znaky a dochází v různé intenzitě k akceleraci růstu, tak dosáhnutím plné pohlavní zralosti a ukončením tělesného růstu.

Stejně jako se vyvíjíme a měníme biologicky, stejně tak probíhá řada důležitých změn i v psychické rovině. Nejvýraznější je na začátku celková emoční labilita, nástup nového způsobu vyzrálejšího myšlení (formálně abstraktního) a následné docílení jeho rozvoje.

Zároveň s tím se jedinec začíná nově sociálně zařazovat a společnost očekává, že se bude měnit i jeho chování a výkony v návaznosti na vlastním sebepoznáním a seberejítím. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 142)

V dnešní době rozvinuté průmyslové společnosti můžeme pro většinu jedinců stanovit období dospívání s dolní hranicí přibližně 11-12 let a horní hranicí dosahující 20-22 let. Jak je však zřejmé bude značný rozdíl mezi dvanáctiletým „skoro ještě dítětem“ a dvacetiletým „skoro již dospělým“. Proto je dále toto období členěno na:

1. Období pubescence – přibližně od 11 do 15 let:

- a) *Fáze prepuberty (první pubertální fáze) 11-13let*
- b) *Fáze vlastní puberty (druhá pubertální fáze) 13-15 let*

2. Období adolescence – přibližně od 15 do 22 let:

V tomto období je dovršena reprodukční zralost. Děje se tak kolem dvacátého roku života. Díky přechodu ze základní školy na školu střední dochází ke změně postavení jedince ve společnosti, kdy se mění, a to zásadně, jeho sebepojetí a začíná mít erotické vztahy, které jsou častější a hlubší. Dochází k disharmonii postavy

způsobené nerovnoměrným růstem, kdy končetiny na začátku tohoto období rostou rychleji než zbytek těla, a tak dítě působí, že je „samá ruka a samá noha“ a vypadá neohrabaně. Dívky se začínají zaoblovat a chlapci osvalovat. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 143-144)

Podle jiného názoru dělíme dospívání na fáze:

1. Raná adolescence – přibližně od 11 do 15 let:

Typické pro toto období je tělesné dospívání, změna způsobu myšlení (abstraktní uvažování), emoční prožívání (náhlé výkyvy nálad), osamostatňování se od rodičovské péče a v neposlední řadě ukončení povinné školní docházky a pokračování v přípravě na budoucí povolání.

2. Pozdní adolescence – přibližně od 15 do 20 let:

Jedinec v tomto období ukončuje přípravu na budoucí povolání a nastupuje do práce. Tím se mění jeho společenské postavení ze studenta na pracujícího jedince a dochází zde ke změně osobnosti. Typický je také rozvoj v oblasti vztahů, hlavně na úrovni partnerství. Nesmíme zapomenout ani na hledání vlastní identity a její rozvoj. (Vágnerová, 2012, s. 369-371)

1.1.1 Dospívání jako samostatné životní období

Období dospívání nelze jasně ohraničit, protože ve všem navazuje na předešlý vývoj a plynule přechází do dalšího, a to do dospělosti. Přesto je tento úsek života mnohem intenzivnější vzhledem k utváření vlastní individuální osobnosti na základě sjednocení minulých rolí a těch do budoucna předjímaných. Pro vychovatele z toho plynou zásady, jak co nejlépe umožnit jedinci naplnění jeho života. První zásadou je vést dospívajícího tak, aby se optimálně mohl zařadit jednak do společnosti, ale také do pracovního procesu. Druhá neméně důležitá zásada je ponechání prostoru pro jeho osobní rozvoj na základě jeho sklonů a předpokladů. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 148)

1.1.2 Pozdní adolescence

Tuto fázi můžeme definovat jako přerod do dospělosti. Starší adolescent je již vnímán jako dospělý, a tak se očekává, že se bude podle toho i chovat. Je zletilý a způsobilý k právním úkonům, což sebou přináší větší volnost.

Emoční prožívání se stabilizuje a tím pádem přestává být citově labilnější a náladovější, než je v období pubescence. Je to důsledek hormonálního vyrovnání a přizpůsobení organismu na pohlavní vyspělost. Dokáže se také lépe ovládat, a to dokonce i v citově vypjatých situacích. Díky sebeovládání, které má trvalejší charakter, se dovede vzdát aktuálního uspokojení, obzvláště pokud to vede k dosažení vytouženého cíle.

Ve fázi starší adolescence dochází postupně k umenšování důrazu na skupinovou totožnost a důraz přechází na osobní sebevymezení. Z toho vyplývá, že ke konci adolescence ztrácí na významu potřeba sociální identity, tj. potřeba být členem nějaké party. Daleko větší potřeba je mít blízkého přítele, na kterého je spolehnutí a se kterým je možné sdílet společné zážitky. (Vágnerová, 2005, s. 343-349)

1.1.3 Kognitivní vývoj

Zhruba od patnácti let věku, kdy formálně abstraktní způsob myšlení dosahuje svého vrcholu, umožňuje jedinci nový způsob myšlení. Můžeme pozorovat změnu jeho postoje ke světu, ale hlavně k lidem samotným i nový způsob morálního hodnocení. Dovoluje mu analyzovat a kriticky pohlížet na sebe a svůj život, postoje, myšlenky, a to díky pohledu jakoby zvnějšku. Díky tomuto novému myšlení jak k sobě samému, tak ke světu, vidí život v širší rovině, která mu poskytuje bezpečnější základnu pro budoucí jednání a rozhodování. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 152)

Mohli bychom říct, že jedinec v prepubertálním období touží po poznání skutečného světa (takový, jaký opravdu je). Naopak dospívajícího jedince nejvíce zajímá, jaký by svět mohl být. S tím souvisí i hypotetické uvažování. Uvažování o věcech, které jsou více či méně pravděpodobné nebo nejsou pravděpodobné vůbec. (Vágnerová, 2012, s. 379)

1.2 Dospělost

Dospělost je považována za etapu nejvyšší lidské zralosti. Jedná se o období, v němž jsme na vrcholu svých tvůrčích sil a jsme samostatní. V této fázi vývoje většinou zakládáme vlastní domov a rodinu. Fyzicky jsme v plné síle, citově vyrovnaní a umíme správně využívat své rozumové schopnosti. Sociální zralost je na svém nejvyšším stupni a začínáme projevovat zájem o problémy společnosti. Dospělost se dá chápat také jako stav, kdy jedinec doroste do své konečné velikosti, síly a je schopen se o sebe postarat. (Šimíčková-Čížková, 2005, s. 118)

1.2.1 Tělesné změny v dospělosti

V tomto období je poměrně snadné biologické vymezení jedince. Z tohoto hlediska je velmi důležitá proměna v sexuální zralosti s čímž souvisí i partnerský život. Na rozdíl od předešlého období, adolescence, narůstá potřeba mít dítě. Samotný sexuální akt se stává prostředkem pro zplodění nového života, dítěte. (Vágnerová, 2007, s. 9)

Jak již bylo řečeno, člověk je v tomto období na vrcholu svých sil. Během této etapy vývoje dochází ke snižování tělesné výšky a ke změnám v hmotnosti. Mohou zde však začínat problémy sluchové či zrakové. Dále je vhodné zmínit, že například kvůli stresu, kouření nebo špatné životosprávě může docházet k chorobám oběhového systému. V průběhu dospělosti dochází ke změnám ve vnímání, což se nejvíce projevuje v pozdní dospělosti. (Šimíčková-Čížková, 2005, s. 119)

1.2.2 Psychické změny v období dospělosti

Mnohem složitější je pak vymezení psychosociální. To pro to, že právě tuto proměnu nemůžeme obecně časově vymezit. U každého jedince k tomu dochází individuálně a v rozdílném tempu. Důležitý osobnostní rozvoj probíhá ve vztahu k ostatním lidem na úrovni sebepojetí. Dospělý jedinec dokáže lépe zvládat své emoce a ovládat i své jednání. Jedinec také přestává být závislý na svých rodičích. (Vágnerová, 2007, s. 9-10)

V průběhu dospělosti dochází ke změnám ve vnímání, což se nejvíce projevuje v pozdní dospělosti. Již v období střední dospělosti je postižen sluchový analyzátor. Také zde dochází k vrcholné schopnosti pozornosti. Emoce ovlivňují duševní a fyzické zrání. Během prvního desetiletí dospělosti dochází spíše k růstu tělesnému, psychickému a sociálnímu. Emoční

období probíhá až v další části dospělosti. Pro ranou dospělost je charakteristické citové zklidnění a postupná harmonizace, které jsou z pravidla stabilizovány až ve střední dospělosti. V tomto období dosahují konečné podoby také emoční projevy a sociální status. Zesiluje se sebevědomí a ustupují pocity méněcennosti. Díky sebedůvěře se jedinec nebojí projevat své tvůrčí schopnosti, je iniciativnější a velmi často tak získává významnější postavení ve své profesi. (Šimíčková-Čížková, 2005, s. 120-122)

1.2.3 Dělení dospělosti

Pro dospělost platí dvojnásob, že potřebuje rozdělit do určitých etap, i když se tyto etapy překrývají a jejich nástup je u jednotlivých lidí rozdílný. V dospělosti sice nenacházíme tak výrazné předěly jako v dětských etapách, možná s výjimkou menopauzy, ale i tak je markantní rozdíl v chování a myšlení mladého dospělého člověka po dvacátém roce života, naproti třeba padesátiletému jedinci. Stejně tak je rozdíl v cítění a sociálním chování mezi padesátiletým jedincem a starým člověkem, kterému je osmdesát let.

Podle Josefa Langmeiera a Dany Krejčířové dělíme dospělost do čtyř etap:

„1. Časná dospělost (zhruba od 20 do 25-30 let) je přechodným obdobím mezi adolescencí a plnou dospělostí. Dospělost tu vymezujeme s přihlédnutím ke třem kritériím: k věku, k převzetí určitých vývojových úkolů a k dosažení určitého stupně zralosti.

2. Střední dospělost (asi do 45 let) je obdobím plné výkonnosti a relativní stability.

3. Pozdní dospělost je dobou do začátku stáří (tj. asi do 60-65 let).

4. Stáří (jež lze dále dělit na časně a vysoké).“ (Langmeier, Krejčířová, 1998, s. 167)

Marie Vágnerová používá dvoje dělení, které ještě dále rozděluje:

1. dospělost

1.1 mladá dospělost: 20 až 40 let

1.2 střední dospělost: 40 až 50 let

1.3 starší dospělost: 50 až 60 let

2. stáří

2.1 rané stáří: 60 až 75 let

2.2 pravé stáří: 75 a více let

Je jasné, že ke změně osobnosti a vývoje dochází nejen v dospělosti, ale určitě i ve stáří a tento vývoj je charakteristický pro většinu lidí.

Ke studiu vývoje dospělého člověka v současné době můžeme zaznamenat dva základní teoretické přístupy:

Model zákonitých „normativních“ krizí je postaven na předpokladu, že i v dospělosti dochází k sociálním a emočním změnám. Pro každé období je specifická celá řada vývojových úkolů, které na sebe navazují a ty je potřeba splnit, aby člověk mohl s úspěchem projít celým životem. Tento „základní plán“ lidského vývoje může být realizován rozličným způsobem díky odlišným sociálním podmínkám a okolnostem, ale nelze ho ani přeskočit ani vynechat. Pokud by totiž došlo k vynechání či nesplnění, mohl by být další vývoj člověka vážně ohrožen nebo narušen. Erikson vymezuje pro období dospělosti tři základní úkoly – *„dosažení opravdové intimity v mladém dospělosti, ve středním věku pak pocit generativity a ještě později překonání strachu ze smrti a dosažení skutečné moudrosti a integrity“*.

Model „načasování životních událostí“ kde se lidé vyvíjejí na základě reakcí na významné životní události jako např. odchod od rodičů, vstup do manželství, založení rodiny nebo odchod do penze. V těchto případech nerozhoduje věk člověka, ale doba, kdy k nim dojde. A tak přechod z jedné fáze do druhé se může dít v různém věku. Za *normativní* události můžeme považovat ty, ke kterým dojde, když je na ně člověk dostatečně připraven a je to sociálně očekáváno. *Nenormativní* události jsou pak ty, které jsou neplánované a nečekané jako třeba ztráta zaměstnání, fatální úraz či narození prvního dítěte buď příliš brzy, nebo naopak pozdě. Ty pak mohou narušit plynulý postup následného vývoje. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 168-169)

Fotografické kurzy byly naplánovány pro dospělé účastníky. Z právního hlediska je za dospělého jedince považován ten, který dosáhl 18 let věku. Z psychologického hlediska tento jedinec spadá ještě do období pozdní adolescence. Proto se ve své práci zaměřuji na období od pozdní adolescence až po střední dospělost. Starší účastníci se na žádný z kurzů bohužel nepřihlásili, proto se nebudu nadále zabývat starší dospělostí ani stářím samotným.

1.3 Mladá dospělost

V tomto období je poměrně snadné **biologické vymezení** jedince. Z tohoto hlediska je velmi důležitá proměna v sexuální zralost s čímž souvisí i partnerský život. Na rozdíl od předešlého období, adolescence, narůstá potřeba mít dítě. Samotný sexuální akt se stává prostředkem pro zplození nového života, dítěte. (Vágnerová, M, 2007, s. 9)

Mnohem složitější je pak **vymezení psychosociální**. To pro to, že právě tuto proměnu nemůžeme obecně časově vymezit. U každého jedince k tomu dochází individuálně a v rozdílném tempu. Důležitý osobnostní rozvoj probíhá ve vztahu k ostatním lidem na úrovni sebepojetí. Dospělý jedinec dokáže lépe zvládat své emoce a ovládat i své jednání. Jedinec také přestává být závislý na svých rodičích a je finančně nezávislý. Je také schopen soužití s partnerem, včetně akceptování jeho potřeb. (Vágnerová, 2007, s. 9-11)

Mladou dospělost bychom mohli označit za období intimity. Během této části vývoje jedince dochází ke spoustě důležitých mezníků v životě jako je získání stabilní pracovní pozice, manželství a příchod dětí. Zlepšuje se schopnost usměrňovat a řídit svoje emoce. Jedinec také umí konkrétně definovat své problémy a předvídat jejich způsoby řešení. Pod vlivem společenského očekávání a biologických hodin (rodičovství) se odlišují genderové role. V závislosti na tyto role se může měnit vztah ke společenským normám. (Vágnerová, 2007, s. 27-48)

Jak jsem jednou zmínila, jedním z důležitých mezníků je získání stabilní práce. Pracovní pozice je důležitou součástí mladého jedince. Během tohoto období prochází dvěma fázemi, a to pracovním startem a upevněním. Při výběru pracovní pozice mohou hrát roli genderová specifika. Ženy se snaží vybrat takovou práci, aby ji mohly sladit se svou rolí manželky a v budoucnu i rolí matky. (Vágnerová, 2007, s. 48-64)

1.3.1 Partnerství a manželství

Partnerství je velmi důležitým mezníkem v intimitě. Je velmi důležité pro vývoj osobnosti. V mladé dospělosti by mělo dozrávat a vztah by tak měl být mnohem stabilnější a trvalejší. Jde o základ pro manželství a založení vlastní rodiny. Vývoj partnerství začíná velkou zamilovaností a postupně přechází ve skutečný vztah. Jedinec může tento vývoj vnímat negativně, neboť během něj ztrácí tzv. „růžové brýle“. Muži a ženy mají ohledně partnerství rozdílné představy, a také rozdílné očekávání. Ne vždy se vztah musí dostat až do fáze

manželství, ale může být pouze na úrovni společného soužití tzv. „žití na hromádce“.
(Vágnerová, 2007, s. 65-88)

Pokud se pár posune až na úroveň manželství, naplní tak společenské očekávání. Jak už bylo zmíněno, muži i ženy mají rozdílné představy, takže se může stát, že se jejich názory budou natolik lišit, že se jejich vztah nadobro rozpadne a přijde na řadu rozvod. I manželství prochází několika fázemi: adaptace neboli přizpůsobení se jeden druhému; budování vlastního domova; založení rodiny. Říká se, že do manželství toho více investují ženy, s čímž souvisí nejen jejich větší očekávání, ale i větší možná nespokojenost. Ženy převážně kladou největší důraz na porozumění a komunikaci. Muži bývají spokojenější, méně chápaví, co se prvotních signálů týče a některé emoční problémy žen mají tendenci přehlížet. Výrazem lásky pro ně je něco, co prospěje společné rodině. (Vágnerová, 2007, s. 88-108)

1.3.2 Rodičovství a děti

Rodičovství se stává důležitou identitou dospělého jedince. Dítě uspokojí společenské očekávání, i když představuje ne úplně malou zátěž, ale může uspokojit i některé psychické potřeby. Většina mladých lidí si děti přeje, ale v menším počtu a ideálně v pozdějším věku, než je měli jejich rodiče. Proces přizpůsobení se rodinnému životu a roli rodiče začíná již v období těhotenství. Budoucí matka i budoucí otec tuto zátěž nesou rozdílným způsobem. Narození dítěte je velmi silným zážitkem pro oba rodiče. Postupné zvykání si na nový přírůstek v rodině a na péči o něj může být pro oba z počátku velmi náročný. V této době může dojít i k úbytku spokojenosti v manželství. Žena se více věnuje péči o narozené dítě a sexuální život na čas utlumí. Pro muže bývá tato změna nepochopitelná a náročná. (Vágnerová, 2007, s. 108-130)

S růstem dětí se postupně rodinný život stabilizuje a upevňuje se v něm mužská a ženská role. Díky tomu se partnerský vztah mění. Mezi důležité mezníky této části radíme návrat ženy do zaměstnání, s čímž souvisí nástup dětí do školky a následně do školy. Pokud zůstane dospělý člověk bez dětí, přichází tak ve svém životě o jednu z důležitých rolí. Je však rozdíl, zda je to důsledkem neplodnosti, nebo vlastního rozhodnutí. Velikou životní zkušeností je i to, pokud žena zůstane na dítě sama a je z ní samoživitelka. To na ní přináší mnohem větší zátěž a menší uspokojení, které se podepíše i na dítěti, jelikož mu bude chybět otec a vzor. (Vágnerová, 2007, s. 131-148)

1.3.3 Krize

Krizi životního středu jedinec prožívá zhruba v polovině svého vývoje. Většinou se u lidí různých vrstev objevuje mezi 35. a 40. rokem jejich života. Jedná se o hodnocení svého dosavadního života, hledání identity a smíření se s nezvratností smrti. Krize se může projevat jako zlom v současném životě. Díky sebereflexi si dospělý jedinec vytváří svá vlastní pravidla a díky tomu se stává více individualitou. Toto období může u někoho trvat léta, ale také velmi krátkou dobu. (Šimíčková-Čížková, 2005, s. 123)

První **krize v manželství** většinou přichází během prvních deseti let. Během těchto let každému z partnerů narůstají povinnosti a bohužel klesá jejich uspokojení. I samotný rozpad manželství trvá určitou dobu a musí projít určitými fázemi. Ve většině případů to jsou právě ženy, které jako první podají návrh na rozvod, protože jak již bylo zmíněno, bývají během manželství méně spokojeny. Vyrovnání se s rozpadem manželství a následným rozvodem bývá pro oba partnery náročnější, než si původně mysleli a představovali. Jedním z možných důsledků rozvodu může být pocit matky, že je na vše sama a pocit muže, že mu rodina bere volnost. Další manželství častěji uzavírají muži, a to zhruba po pěti letech od rozvodu. Ani tato nově uzavřená manželství ale nebývají úspěšnější, neboť tu jsou závazky a povinnosti vyplývající z toho předchozího. (Vágnerová, 2007, s. 149-177)

1.4 Střední dospělost

Vymezit střední dospělost je trošku komplikované, neboť zde nejsou žádné mezníky, které by oddělovaly tuto vývojovou fázi od fáze předchozí a následující. Za hlavní úkol bychom mohli pokládat udržení si pracovního postavení a rodinné harmonie. Fungující rodina slouží jako zdroj bezpečí a jistoty. Je tzv. hnacím motorem pro jedince a jeho dosažení určitých cílů, hlavně na profesní úrovni nebo ve společnosti jako takové. *„Střední věk je nejen vrcholem zralosti, ale i obdobím nárůstu zodpovědnosti a připravenosti ji akceptovat.“* Zátěž zodpovědnosti je zde na vrcholu. Od čtyřicátníka společnost očekává, že se dokáže postarat nejenom o své děti, ale také o své rodiče. Jedná se také o období protikladů. I když je jedinec na vrchu svých sil, postupně si začíná uvědomovat, že jeho rozvoj začíná být časově limitovaný a že mu síla začne ubývat. (Vágnerová, 2007, s. 178-179)

Pokud bychom střední dospělost stručně shrnuli, tak se jedná o období vrcholu zralosti, ale také o dobu určitých protikladů. Během tohoto období dochází k uspořádání si dosavadních zkušeností získaných během života. To může vést až ke krizi středního věku. Čtyřicátník

touží po změně svého životního standardu nebo o tom aspoň přemýšlí. Intimita a její potřeby se mění. Jedinec umí lépe pracovat se svými emocemi a ovládat je. Kvůli dospívajícím dětem může manželství procházet krizí. Mění se postoj k partnerovi i dětem. Potřeba změny se může projevit i častější frekventovaností vztahů mimo manželství. Toto období je zároveň i poslední možností pro zplození dětí se současným partnerem či novým. Změna vztahu není jen mezi dětmi a partnerem, ale také s rodiči. Ti stárnou a začínají potřebovat větší pomoc s každodenními činnostmi. (Vágnerová, 2007, s. 204-228)

1.4.1 Krize středního věku

Šimíčková-Čížková (2005) uvádí, že krize životního středu přichází mezi 35. a 40. rokem života. Vágnerová (2007) naopak uvádí, že s rostoucí délkou dožití se posouvá i životní střed z dříve uváděných 35. a 45. let života. Někteří lidé o tomto období mluví jako o krizi středního věku.

Často se stává, že jedinec kolem čtyřicátého věku začne svůj život vnímat stereotypně, a to se bude snažit všelijak změnit. V takovém případě bude mít potřebu nového impulsu do dalších let. Během této fáze si myslí, že mu něco chybí a zatouží po změně. Motivace k této životní změně může být různá. „*Závisí mimo jiné na vzájemném poměru dvou protikladných potřeb: potřeby změny a potřeby jistoty, kterou uspokojuje stabilita a neměnnost.*“

Možné způsoby řešení:

- potřeba nějaké změny je pouze na symbolické úrovni (uvažování o reálných i nereálných možnostech),
 - experimentování a hledání ideální alternativy (změna nabourá stereotyp, ale nová alternativa nemusí být lepší),
 - kladná změna (vyhovuje skutečným potřebám jedince a zároveň ničemu neškodí),
 - neschopnost najít jakékoliv řešení (může se projevovat depresí a osobní stagnací).
- (Vágnerová, 2007, s. 182-183)

1.4.2 Intimita

Mění se i potřeba intimity a jejího naplnění. Na rozdíl od předchozí etapy, mladé dospělosti, jedinec ve středním věku hledá a potřebuje něco hlubšího. Bouřlivé milostné vztahy a experimentování má již za sebou a teď je pro něj nejdůležitější vzájemné porozumění

s partnerem. Pokud je vzájemné porozumění naplněné a jedinec má harmonický vztah, dobré rodinné zázemí a pocit jistoty, může se více zaměřit například na svou kariéru a případný pracovní postup. (Vágnerová, 2007, s. 184)

1.4.3 Smysl života

Čtyřicátníci mají sklon k přesáhnutí vlastního života. Své úsilí se snaží využít například pro výchovu svých dětí či fungování a rozkvet firmy. Rádi by zde po sobě zanechali něco dobrého. Za svůj dosavadní život toho hodně prožili a hodně se toho naučili a tyto poznatky, zkušenosti a dovednosti předávají svým dětem (další generaci). Pokud má jedinec pocit, že se mu podařilo naplnit svá, ale i okolní očekávání, že jeho život má smysl a je s ním spokojen, dostává se do tzv. „pocitu celkové životní pohody.“ (Vágnerová, 2007, s. 184-185)

1.4.4 Tělesné změny

Tělesné změny sice ještě nejsou tolik znatelné, ale už po čtyřicítce začíná pomalu docházet k úbytku tělesné aktivity. Co ale bývá znatelné, hlavně u žen, je estetické stárnutí. Pro společnost je ideál krásy stále mladá žena, u mužů je to naopak. Ve většině případu je zralý muž pro opačné pohlaví přitažlivější než mladší. Zralý muž je symbolem úspěšnosti a stále ještě dobré fyzické kondice. (Vágnerová, 2007, s. 189)

1.4.5 Psychické změny

„Ve čtyřicátých letech života dochází k rozvoji praktické a sociální inteligence, která se uplatňuje v běžných životních situacích v rámci rodiny i v dalších sociálních skupinách.“ Jedinec řeší svoje problémy s pomocí svých dosavadních zkušeností. Mění se i způsob jejich chápání. Problémy, které byly předním veliké, se teď staly součástí života a už vlastně tak velké najednou nejsou. Čtyřicetiletí lidé musejí zvládat řešení jiných problémů, než mladí lidé. Může za to jejich jiné postavení ve společnosti, v rodině či v práci. Mezi nejčastější problémy tohoto věku patří finanční potíže, pracovní vztahy (podřízení a nadřízení) nebo třeba rodinné vztahy (u některých jedinců to jsou jejich dospívající děti). (Vágnerová, 2007, s. 190-193)

1.4.6 Proměna profesní role

Čtyřicátník bývá v této oblasti na vrcholu svého pracovního postavení a s tím spojených i schopností, které umí náležitě využít. Profesní pravomoci jsou sice stabilizované, ale mohou se ještě rozvíjet. Pracovní uplatnění bývá součástí identity, hlavně v případě mužů, kteří do ní mají potřebu výrazně investovat. Nedílnou součástí začíná být i pocit konkurenčního tlaku od mladších kolegů. V takovém případě se čtyřicátník všemožnými způsoby snaží udržet stále v sedle nebo se snaží prosadit na vyšší pracovní pozici. Tím, že jsou čtyřicátníci na svém samotném vrcholu, jsou i těmi, kteří řídí naši společnost a rozhodují o tom, jaká bude naše budoucnost. I tak jsou ale profese, kde spíše dostanou přednost ti mladší. Střední věk je obdobím, kdy má jedinec tendenci přehodnocovat svůj žebříček priorit. Jeho úsilí a energie se může z pracovní kariéry přesunout pro potřeby rodiny a volného času s ní. Nesmíme zapomenout ani na možné pracovní vyhoření, kterému se jinak říká syndrom vyhoření. Ten souvisí s dlouhodobým vysokým pracovním tlakem, vysokým pracovním nasazením, avšak nedostatkem odpočinku a nedostatečným uznáním.

Profese by měla rozvíjet v jedinci určité potřeby jako je např.:

- potřeba seberealizace,
- potřeba sociálního kontaktu s kolegy na pracovišti,
- potřeba smysluplné pracovní činnosti,
- potřeba dalšího budoucího rozvoje. (Vágnerová, 2007, s. 196-201)

1.4.7 Profesní kariéra žen

Na konci mladé dospělosti se většina žen opět vrací do práce. Stejně jako je tomu u mužů, i pro ženy může být pracovní postavení velice důležitou součástí vlastní identity. Jelikož jejich děti už dospívají nebo jsou minimálně dostatečně samostatné, mají zde možnost věnovat se samy sobě, svému rozvoji a naplnění vlastních cílů. Rodina a domácnost jde do ústupu, protože zde již není nikdo, kdo by do tak velké míry potřeboval jejich péči, jako je tomu například u malých dětí. I přes to se spousta žen spokojí s pro sebe přijatelnou pracovní pozicí a to např. s přijatelným finančním ohodnocením nebo zárukou pracovní pozice do budoucna. (Vágnerová, 2007, s. 202-203)

2 Vzdělávání v produktivním věku

Jelikož účastníci níže popisovaných kurzů jsou v rozmezí pozdní adolescence až střední dospělosti, je vhodné v této práci zmínit i charakteristiku vzdělávání v produktivním věku.

Učení se a jeho problematika už dávno není jen součástí života dětí školou povinných a středoškoláků. Vzdělávání se je celoživotní cyklus, kterým musíme procházet ať už kvůli pracovnímu postavení či společenskému.

Vzdělávat se můžeme z mnoha důvodů. Může to být náš koníček, určitá realizace naší osobnosti, anebo jen povinnost a utrpení. Pokud se jedinec vzdělávat nechce a celý tento proces je pro něj jen utrpením, tak se někde stala chyba a vzdělání pro něj nebude mít efektivní a obohacující výsledek. Vzdělávání nás má určitým způsobem naplňovat, a hlavně obohacovat o nové poznatky a dovednosti. (Palán, 2002, s. 166)

Vzdělávat se tedy jedinec může za účelem lepších pracovních podmínek (pracovního růstu) nebo za účelem svého osobního rozvoje. *„Z hlediska vzdělávání dospělých je první druh učení většinou realizován didaktickou a metodickou formou výuky. Druhý druh se uskutečňuje, pokud vůbec dospělý vyhledá profesionální pomoc, spíše formou poradenství, pomoci, podporou posilněním a ujasněním motivů a zefektivněním sebeučení nebo kolektivního učení.“* (Beneš, 2003, s. 173)

Nesmíme opomenout ani to, že vzdělání plní mnoho dalších funkcí, které jsou potřebné nejen pro jedince, ale také pro lepší chod státu. Díky němu se zvyšuje kvalita života a s tím související i větší spokojenost lidí. Snižuje se nezaměstnanost a rozvíjí se nezávislost a samostatnost. Státu se tak snižují náklady například na určité sociální pomoci. (Palán, 2002, s. 167)

2.1 Charakteristika vzdělávání dospělých podle Malcolma Knowlese

1. *„Vzdělávání dospělých je autonomní.“*

Na rozdíl od středoškolských studentů, si dospělí již uvědomují svoji zodpovědnost a touží vidět reálný výsledek své práce (učení). V andragogice by proto neměla chybět možnost vlastní volba cesty pro vzdělávání.

2. *„Vzdělávání dospělých využívá znalosti a životní zkušenosti.“*

Předpokladem dalšího vzdělávání dospělých je snaha o hledání nových úhlů pohledu. Je velmi důležité, aby se během tohoto procesu jedinec dokázal odpoutat od své minulosti a otevřel svou mysl novým věcem. Protože každý dospělý jedinec má za sebou nějaké životní zkušenosti, potřebuje své nově nabyté znalosti reálně propojit s praxí. To bude následně srovnávat a analyzovat.

3. *„Vzdělávání dospělých je zaměřené na cíl.“*

Dospělí během procesu učení potřebují vědět, co přesně jim výsledek přinese a co všechno je to bude stát. Nově získané teoretické znalosti se budou ihned snažit propojit s praxí. Pro vyučujícího je důležité umožnit dospělým tyto dvě části propojit.

4. *„Vzdělávání dospělých je zaměřené na relevantnost.“*

Vhodné propojení cílů a praktických důsledků je pro dospělé podstatné. Potřebují vidět smysl v tom, co se učí.

5. *„Vzdělávání dospělých zdůrazňuje praktičnost.“*

Je důležité, aby vyučující přizpůsobil svůj výklad potřebám účastníků. Cesta učení by měla být co nejvíce nápomocná pro praktické zapojení. Propojení teorie s praxí je jedním z nejdůležitějších znaků vnímání dospělého během učení. Pokud je umožněné propojení teoretických znalostí v reálném životě, bývá jejich učení podstatně usnadněné.

6. *„Vzdělávání dospělých povzbuzuje spolupráci.“*

Učení je o to více efektivní a zábavné, pokud má dospělý člověk s kým spolupracovat a spoje pocity sdílet. Pokud se vyučující rozhodne pro práci ve skupině, měl by umět pracovat s motivací. Pro dospělého člověka je největší motivací naplnění svého cíle. V rámci skupinové práce musí vyučující umět rozeznávat povahy studentů a být jim nápomocen při správné skladbě skupiny nebo při překovávání překážek. (Dufková, 2018)

2.2 Doporučení pro vyučující podle Knowlese

1. *„Vytvořit prostředí, která napomáhá učení.“*

Tímto prostředím bude speciálně vybavená učebna pro potřeby fotografických kurzů.

2. *„Umožnit vzájemné plánování a koordinaci.“*

Výukový plán kurzu je vždy pevně daný. Nejprve je teoretická část a poté část praktická. Účastníci mají možnost si po vzájemné domluvě, která proběhne vždy na začátku kurzu, vybrat čas obědové pauzy.

3. *„Posoudit vzdělávací potřeby.“*

Při úvodním seznamování musí lektor vždy posoudit úroveň znalostí a dovedností jednotlivých účastníků a na základě toho jim přizpůsobit výuku.

4. *„Vytvářet vzdělávací cíle založené na reálných potřebách studenta.“*

Společné cíle jsou předem dané. Dle vzdělávacích potřeb jednotlivých účastníků se mohou cíle dále rozšiřovat.

5. *„Navrhovat a upravovat zkušenosti s učením.“*

Při praktické části nejde jen o pasivní poslech výkladu. Účastníci na začátku kurzu vždy obdrží vlastní skripta, do kterých si mohou zapisovat poznámky. Součástí teoretické části mohou být i metodické pomůcky pro lepší zapamatování probíraného tématu

6. *„Implementovat zkušenosti s učením, využití teorie a praxe, pomocí vhodných technik a materiálů.“*

Kurz je zaměřen na propojení teorie s praxí s použitím vlastní techniky.

7. *„Vyhodnotit výsledky učení a přehodnotit potřeby učení.“* (Dufková, 2018)

Ve své práci budu popisovat 4 stejné kurzy, avšak vždy s novými účastníky. Přehodnocení potřeby učení probíhá během celého kurzu dle aktuálních vzdělávacích potřeb účastníků. Na konci každého kurzu budu jeho vyhodnocení.

3 Zážitkové učení

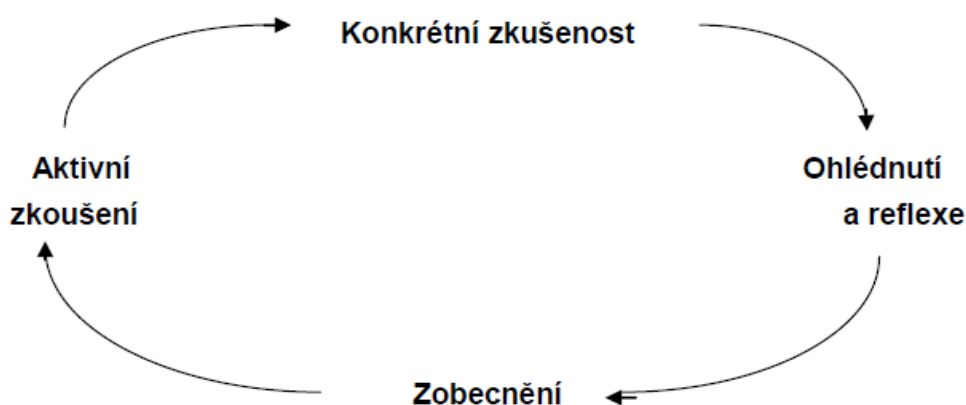
Jedinec si pořídí digitální zrcadlovku a sám se snaží s ní naučit pracovat. Postupem času zjistí, že výsledek jeho snažení je nedostačující. Najde si proto vhodný kurz, v tomto případě zaměřený na základy. Na kurzu se naučí základní odbornou terminologii a základní postupy při používání vlastního fotoaparátu. Svoje nově nabitě znalosti a dovednosti následně aktivně využívá v praxi. Největším zážitkem samotného kurzu pro účastníka je zvládnutí praktické části.

Nejdůležitějším aspektem zážitkové pedagogiky je zážitek samotný. Díky němu si jedinec lépe osvojí daný předmět učení. Čím více energie musí vyvinout při plnění úkolu, tím intenzivnější je pro něj prožitek. Díky tomu si lépe danou věc zapamatuje. Jen zážitek ale nestačí k tomu, aby se jedinec naučil něčemu novému. Aby zážitek naplnil vzdělávací formu, musí být tzv. „pedagogický“, což znamená, že po zážitku je potřeba udělat reflexi. Reflexe je vyhodnocení vlastní zkušenosti, kterou zážitek vyvolal. (Pelák, 2013, s. 21)

Se zážitkovou pedagogikou se pojí pojmy jako je zážitek, prožitek a zkušenost. Jako nejčastější prostředek se využívají různé podoby her, při nichž je pedagog vyvolává pomocí předem naplánovaných situací. (Hanuš, Chytilová, 2009, s. 11-12)

3.1 Kolbův cyklus

Kolb rozdělil proces zkušenostního učení na čtyři úrovně a to:

Obrázek 1 Kolbův cyklus učení¹

¹ (Hanuš, Chytilová, 2009, s. 43)

Konkrétní zkušenost znamená, že se účastníci zapojí do aktivity či úkolu. Po této fázi následuje **ohlédnutí a reflexe**, kdy se každý jedinec vrací zpět k předešlé části, aby mohl popsat co se dělo a jaké pocity během aktivity prožíval. Třetí fáze se nazývá **zobecnění**, během níž se řeší, co se udělalo špatně nebo naopak dobře a hledá se ideální postup, který nás dovede k plánovanému cíli. Z této fáze se plynule přechází do **aktivního zkoušení**, kde se tento postup zkouší, abychom zjistili, za je správný či nesprávný. (Hanuš, Chytilová, 2009, s. 43) Pelák ve své knize Příručka instruktora zážitkových akcí uvádí, že se v praxi Kolbův cyklus většinou zjednodušuje. Místo čtyř fází jsou jen dvě, a to zkušenost a reflexe. (Pelák, 2013, s. 21)

Vzhledem k mému kurzu je mnohem vhodnější Kolbův cyklus nezjednodušovat. Fáze zobecnění a fáze aktivního zkoušení jsou zásadní pro úspěšné naplnění stanovených cílů.

4 Pozorování

Abych se během kurzů mohla adaptovat na jednotlivé potřeby účastníků, je vhodné k tomu to využít metody pozorování, kterou zároveň využiji i při závěrečném zhodnocení.

„Metoda pozorování ve vědě je proces detailního zkoumání jevů v té jejich formě, v jaké je v přírodě nebo společnosti nacházíme. Postihují stav nějakého zkoumání tak, jak se jeví smyslu pozorovatele. Je to patrně nejdůležitější metoda pozorování ve většině vědních oborů.“ (Kohoutek, 2009)

Jinými slovy *„pozorování znamená sledování činnosti lidí, záznam (registraci nebo popis) této činnosti, její analýzu a vyhodnocení“*. (Gavora, 2000, s. 76)

Pozorování patří k nejzákladnějším technikám sběru informací a dat. V případě této práce se jedná o zúčastněné pozorování. Tato metoda však může postrádat objektivitu. Pozorovatel získává data na základě své aktivní činnosti ve skupině. Tím, že je pozorovatel součástí situace (lektor/pozorovatel), mění se tak na spoluúčastníka, což znamená, že ať chce nebo ne, může daný děj strukturovat a ovlivňovat. (Ferjenčík, 2000, s. 163)

„Cílem pozorování je pedagogická diagnostika, rozpoznání osobnosti žáka a podmínek. Průběhu a výsledků výchovně vzdělávacího procesu.“ (Kohoutek, 2009)

Rozlišujeme několik druhů pozorování: *„volné, neřízené – řízené, orientační – systematické, zaměřené na jednotlivce – zaměřené na skupinu, krátkodobé – dlouhodobé, pozorování při verbální komunikaci – nonverbální komunikaci, pozorování v běžných situacích – v mimořádně náročných situacích.“*

Aby výsledek pozorování nebyl jen náhodnou veličenou, je potřeba ho opakovat. Naše předešlé zkušenosti a poznatky ovlivňují výsledek pozorování (sociální vnímání). Jde to o, že ani v běžném nebo vědecké poznání se neodrazí žádný jev ve své osobité „čistotě“.

Pozorování bychom mohli dělit do 2 skupin:

1. *„Pozorování standardizované (strukturované)“*
 - zařazení pozorovaných jevů do předem připravených formulářů.
2. *„Pozorování nestandardizované (nestrukturované)“*
 - bez připraveného hodnotícího formuláře.

Přístupy pozorování:

1. „Molární“

- jednotky pozorování jsou větší celky chování (např. ochota ke kooperaci).

2. „Molekulární“

- jednotky pozorování jsou menší úsek chování; zaznamenává se pouze to, co pozorovatel vidí a nic dalšího; vyžaduje málo dedukce. (Kohoutek, 2009)

Vzhledem ke své pozici lektora kurzu, jsem prováděla pozorování nestandardizované, tedy nestrukturované. Během kurzu bych nebyla schopná souběžně vykládat danou látku a zapisovat poznatky do předem připraveného záznamového archu. Dále šlo o pozorování krátkodobé. Kurz byl v délce trvání 1 dne a 4x se opakoval (vždy s rozdílnou skupinou účastníků). Přístup jsem zvolila molekulární. Výsledky pozorování chování účastníků budu pouze interpretovat na základě vlastních poznatků.

5 Hodnocení výsledků kurzů

Evaluace je nedílnou součástí každého pedagoga. Díky ní se dozvíme, jak se nám podařilo naplnit stanovené cíle.

SWOT analýza zde bude sloužit k mému osobnímu zhodnocení na pozici lektora. Na hodnocení kurzu se nepodílela žádná další osoba.

5.1 Evaluace

Slovo evaluace je vyvozené z latinského „*valere = být silný, mít platnost*“. Můžeme jej chápat jako postupné zkoumání kvality nebo hodnoty vzdělávacího programu. „*Evaluace slouží jako podklad pro určení kvality vzdělávacích programů, institucí či/a lektorů.*“ (Dvořáková, 2014)

Starší chápání evaluace bylo zjištění toho, co se žáci naučili. Výsledky vycházely zejména ze školních testů. V současné době jsme se v chápání tohoto pojmu posunuli dál. Evaluace už není jen hodnocení toho, co se žáci naučili, ale zabývá se pedagogickou realitou jako celkem. (Průcha, 1996, s. 22)

Aby evaluace plnila svůj účel, tedy abychom mohli zjistit kvalitu vzdělávání, je potřeba ji provádět důsledně a přehledně. Ideálně hned na začátku kurzu. V této části díky tomu můžeme například zjistit, jak jsou na tom účastníci kurzu se znalostmi nebo zkušenostmi a na základě toho jim můžeme přizpůsobit další část programu. Toto můžeme provádět jak u krátkodobých kurzů, tak i u těch dlouhodobých. Další evaluaci provádíme v průběhu kurzu, hlavně u toho dlouhodobého. Lektor díky tomu může dostat od účastníků zpětnou reakci například na svůj způsob výkladu látky, jestli všemu účastníci rozumí, jestli jsou metodické pomůcky a studijní plány výstižné nebo je potřeba něco změnit. Výsledky mohou sloužit buď pro zlepšení další části kurzu, pokud to je technicky možné nebo pro ten samý kurz s novými účastníky. Na konci kurzu se evaluace zaměřuje na celkový výsledek, to znamená, že se řeší, zda se během kurzu podařilo naplnit všechny stanovené cíle a zda si účastníci odnáší všechny potřebné znalosti. V některých případech se evaluace používá i dodatečně. To proto, aby se zjistilo, jak se účastníkům kurzu povedlo nově získané znalosti propojit s aktivním využíváním. Pokud tedy uděláme během kurzu evaluaci na začátku, v průběhu, na konci a pak i dodatečně, budeme mít sice mnohem přehlednější výsledky, ale bude to mnohem náročnější jak časově, tak i finančně. (Dvořáková, 2014)

5.2 SWOT analýza

Zkratka je složena z prvních písmen anglických slov:

„Strengths = silné

Weaknesses = slabé

Opportunities = příležitosti

Threats = rizika“

Tato analýza slouží jako metoda hodnocení, jejímž cílem je na základě informací formulovat silné a slabé stránky, v tomto případě lektora, tedy mě, ale i příležitosti a rizika, které mohli ovlivnit průběh kurzu. (Bečvářová, 2006)

Zodpovědně a precizně zpracovaná SWOT analýza je důležitým výstupním materiálem lektora pro tvorbu jeho kurzů (programů). Silné stránky a příležitosti naznačují, co je potřeba stále rozvíjet a využívat. Slabé stránky a rizika upozorňují na nedostatky, které se musí zlepšit a na co je potřeba si dávat příště pozor. (Hejčíková, 2005)

SWOT analýza lektora může lektorovi ukázat, kde se aktuálně nachází a kam může v budoucnosti směřovat. Aby se tak stalo, je potřeba, aby byla tabulka vyplněná pravdivě a zodpovědně. Pokud se tak nestane, výsledky budou zkreslené, nepravdivé a analýza bude postrádat svůj smysl. (Kašparová, 2007)

Moje současné silné stránky:	Moje současné slabé stránky:
Příležitosti, které vidím pro sebe do budoucna:	Hrozby, kterých se do budoucna obávám:

Tabulka 1 Schéma SWOT analýzy²

Součástí závěrečné diskuse bude i osobní SWOT analýza, ve které se pokusím zhodnotím svoji pozici lektora kurzu a naplnění všech cílů této práce (cíl bakalářské práce a cíle každého kurzu).

² (Kašparová, 2007)

6 Fotografie a fotografování

„Fotografie je přece o ochotě prožívat krásné okamžiky opakovaně. ... Je to ochota podělit se s ostatními o svůj unikátní prožitek, o radost ze života. ... Fotografie je, tedy alespoň podle mě, o touze zachytit nezachytitelné. Opakovat neopakovatelné. Fotografie je o vidění krásna a o sdílení. O přenesení pocitů, o nichž nelze hovořit slovy. O nezodpovězených otázkách, na které ale ani nikdo nehledá odpověď. Je o důvodu, proč fotograf vůbec existuje. ...“
(Juračka, 2018, s. 9-10)

V této kapitole popíšu základní pojmy z oblasti fotografie, uvedu zde různá zaměření a vypíšu nejpoužívanější příslušenství k fotoaparátu.

6.1 Fotografické žánry

V dnešní době neomezených možností existuje mnoho fotografických žánrů. Ve své práci zmiňuji jen ty, kterým by se účastníci kurzů chtěli následně věnovat.

1. **Akt** = fotografie lidského nahého těla.
2. **Reportážní fotografie** = zachycení děje kolem nás.
3. **Glamour** = fotografování modelky v prádle či v negližé.
4. **Krajina** = fotografování přírody.
5. **Makro** = fotografování detailů, které jsou díky fotografii několikanásobně zvětšené.
6. **Portrétní** = fotografie osoby.
7. **Rodinné focení (děti)**.
8. **Sportovní fotografie**.

6.2 Příslušenství

Možného příslušenství máme mnoho. Zde uvádím jen to nejpoužívanější.

1. Základní příslušenství k fotoaparátu

- Paměťová karta; čtečka paměťové karty; brašna; batoh nebo kufr na fotoaparát; ochranný filtr na objektiv (slouží jako ochranné sklo na dotykovém mobilním telefonu).

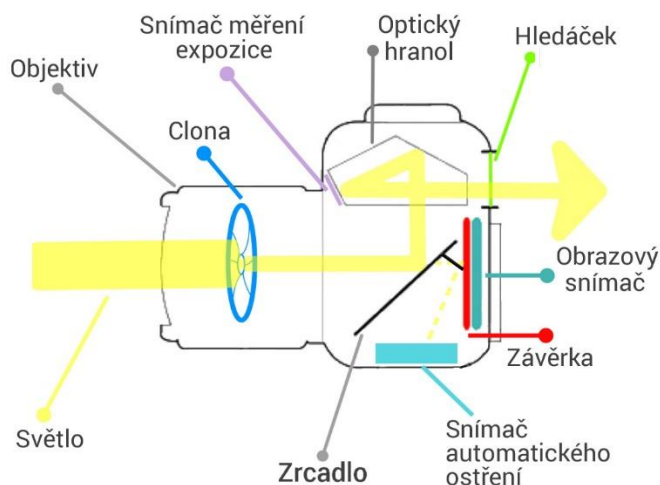
2. Rozšířené

- Stativ (vícenohý nebo jednonohý čili monopod).
- Objektivy:
 - pevný (bez možností zoomu = bez možností přiblížení),
 - objektiv s možností přiblížení (zoom),
 - teleobjektiv (vhodný pro fotografování hodně vzdálených předmětů),
 - a mnoho dalších.
- Blesk
- Studiové vybavení: světla a příslušenství k nim
- Tiskárna a příslušenství potřebné k tisku.

6.3 Digitální zrcadlovka

Na začátku samotného kurzu je potřeba pochopit, co to vlastně digitální zrcadlovka je a jak funguje.

Základním pojmem ve fotografii je expozice. Tím se označuje proces, který nastane po zmáčknutí spouště. V případě zrcadlovky, při zmáčknutí spouště fotoaparát nadzvedne zrcadlo (proto se fotoaparátu říká zrcadlovka), otevře se závěrka a díky tomu, po dobu určitou, může světlo proniknout na snímač. Po uplynutí předem určeného času se závěrka zavře a fotografie je hotová a uložena na paměťové kartě nebo v paměti fotoaparátu. To, jak bude výsledná fotografie vypadat určují hlavní faktory, kterými jsou čas určený pro dopad světla na snímač (čas) a propustnost světla dopadající na snímač (clona). (FOTOLAB, 2020)

Obrázek 2 Průřez fotoaparátom³

³ (FOTOLAB, 2020)

6.4 3 základní pojmy

Před samotným fotografováním je potřeba znát tyto 3 základní pojmy a umět je prakticky použít. Jejich pochopení je velice důležité pro správné nastavení fotoaparátu a pro výslednou fotografii.

Pokud budeme chtít mít kontrolu nad všemi těmito hodnotami, stačí si nastavit fotoaparát na manuální režim. Většinou si ale zvolíme takový režim, díky kterému pohybujeme pouze s jednou hodnotou a zbylé dvě nám fotoaparát řídí sám. Nejčastěji se jedná o režim priority clony, kdy fotograf chce mít kontrolu nad hloubkou ostrosti (rozmazaném pozadí). (FOTOLAB, 2020)

6.4.1 Clona

Clona tvoří v objektivu otvor o různých velikostech s pomocí několik lamel (6,8,12,...), kterým prochází světlo do fotoaparátu. Mění tak propustnost světla a hloubku ostrosti. (FOTOLAB, 2020) Aby výsledná fotografie nebyla pouze jedna velká bílá plocha, je potřeba clonu redukovat podle přítomného světla (slunce, blesk,...). Čím větší clonové číslo nastavíme, tím více clonu uzavřeme (propustnost světla skrz objektiv) a rozšiřujeme tak pole ostrosti. (Novák, 2015) Čím menší clonové číslo nastavíme, tím více je clona otevřená, a tak na snímač fotoaparátu dopadá víc světla. To způsobí nižší hloubku ostrosti, tzn. že hlavní objekt bude ostrý a pozadí za ním bude rozmazané. (FOTOLAB, 2020)

Obrázek 3 Clonové číslo / hloubka ostrosti⁴

6.4.2 Čas

„Když světlo projde objektivem tak, jak my chceme, dorazí na zrcátko, které nám světlo odráží do hledáčku. Když zmáčknete spoušť, zrcátko se odklopí a světlo se poté dostává na snímač na takový čas, na který si to nastavíme.“ (Novák, 2015) Čas tedy vyjadřuje dobu, po kterou má světlo dopadat na snímač fotoaparátu. Čím delší čas nastavíme, aby světlo

⁴ (FOTOLAB, 2020)

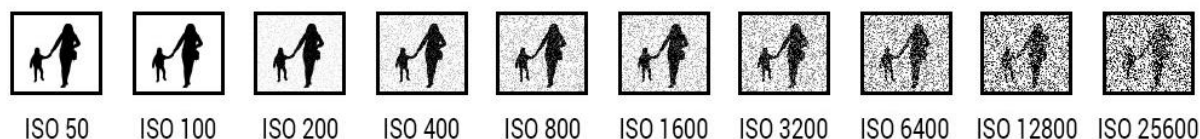
dopadalo na snímač, tím budeme mít výslednou fotografii světlejší. Je potřeba ale myslet na to, že čím delší čas nastavíme, tím obtížnější je fotoaparát pak udržet v ruce tak, aby fotografie nebyla jen jeden velký rozmazaný flek. Při dlouhém čase je tedy lepší použít stativ. Docílíme tak snáze kreativních efektů. Často se toto využívá při nočním fotografování projíždějících aut. Zatímco pevně umístěné předměty zůstávají ostré, pohybující se auta vytvoří na fotografii světlenou čáru. (FOTOLAB, 2020)

Obrázek 4 Expoziční čas / pohybové rozostření⁵

6.4.3 Citlivost ISO

ISO značí citlivost snímače na světlo, které projde skrz objektiv. Čím větší ISO nastavíme, tím větší se pak na výsledné fotografii projeví šum. Proto se doporučuje používat co nejnižší hodnoty. (Novák, 2015) Čím větší ISO použijeme, tím více je snímač fotoaparátu citlivější na dopadající světlo. To nám například ve špatných světelných podmínkách umožní použít kratší čas a tím pádem výsledné fotografie budu ostré. I když tedy výsledná fotografie bude díky tomu ostrá, nesmíme zapomenout na to, že to může být na úkor vzniku šumu. (FOTOLAB, 2020)

Obrázek 5 Citlivost ISO / zrnitost fotografie⁶

⁵ (FOTOLAB, 2020)

⁶ (FOTOLAB, 2020)

6.5 Režimy fotoaparátu

Volba správného režimu je důležitá pro výsledný efekt fotografie.

6.5.1 Vyvážení bílé

Před fotografováním je důležité si zkontrolovat, případně nastavit vyvážení bílé. Každý druh světla má totiž jiný barevný nádech. Toto nastavení můžeme udělat několika způsoby:

1. *„automaticky,*
2. *přednastavené hodnoty s vlastními piktogramy,*
3. *ruční kalibrace (na „šedou“ kalibrační tabulku, či alespoň list bílého papíru),*
4. *manuální nastavení hodnot Kelvina.“*

Orientační příklady světelných zdrojů a jejich hodnot Kelvina:

- *„svíčka = 1500 K; žárovka = 2800 K, zářivka = 4000 K (mohou se však lišit při dělení „teplé/chladné“ bílé), denní světlo (slunečno) 5200 K, blesk = 5400 K, denní světlo (zataženo) = 6000 K, denní světlo (stín) = 8000 K.“*

6.5.2 Expoziční režimy

P = programová automatika

- *„ISO a korekce expozice lze volit manuálně.*
- *Clona a čas se nastavují fotoaparátem automaticky.“*

A = režim priority clony

- *„Touto volbou získáváte kontrolu nad nastavením clonového čísla.*
- *Čas se automaticky dopočítá na základě nastavené citlivosti ISO.“*

S = režim priority času

- *„Zde naopak získáváte kontrolu nad nastavením času expozice snímáče.*
- *Clona se automaticky dopočítá na základě nastavené citlivosti ISO.*
- *Někdy má označení T (například u Canonu).“*

M = manuální expoziční režim

- *„Máte plnou kontrolu nad nastavením clony, času, hodnoty ISO.*
- *Pokročilí fotografové používají režim M v kombinaci s AUTO ISO.“ (Fiker, 2020)*

Praktická část

7 Základní informace o kurzu

Hned na začátek bych ráda upozornila na fakt, že po vzájemné domluvě se všemi stranami nebudou nikde v této práci uvedena žádná jména a ani zde nebudou žádné fotografie s účastníky kurzu (na několika fotografiích jsem já). Sami mě o to požádali a já jejich rozhodnutí respektuji. Stejně tak mi ne úplně všichni povolili stáhnout fotografie z kurzu a použít je ve své práci, proto bude jen malá ukázka (na všech kurzech se dělalo to samé a výsledné fotografie jsou tedy opravdu hodně podobné) v přílohách.

Praktická část je zaměřena na jednodenní kurz pro dospělé. Tento kurz se 4x opakoval, pokaždé s novými účastníky. Jejich počet a věkové rozpětí nebylo možné ovlivnit. Z tohoto důvodu byli všechny skupiny malé a věkové rozhraní bylo pouze od pozdní adolescence až po střední dospělost.

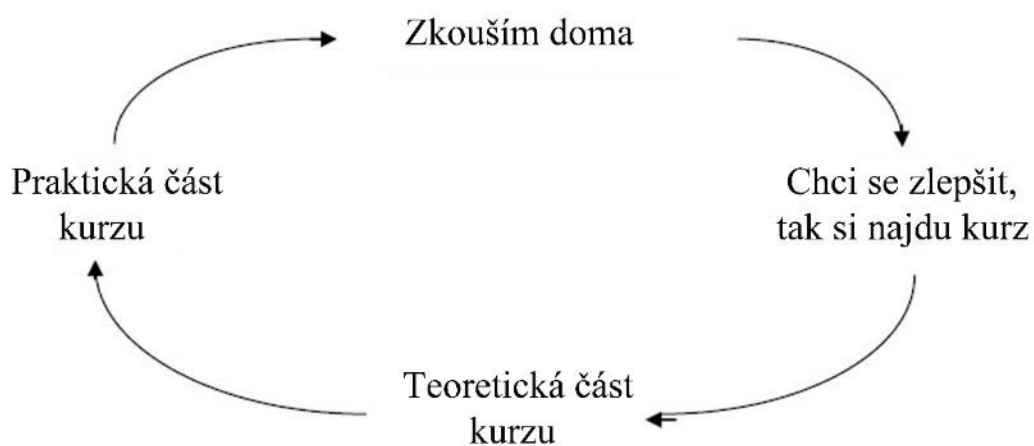
Podmínkami pro otevření kurzu byl minimální počet účastníků 2 a maximální 6. Každý z účastníků také musel mít vlastní techniku.

7.1 Kolbův cyklus: fotografování

V teoretické části jsem popisovala Kolbův cyklus. V této části jsem si dovolila ho poupravit tak, jak to vlastně ve světě fotografie funguje. Jedinec si pořídí fotoaparát (koupí si ho nebo dostane darem). Doma se s ním seznamuje, zkouší jeho funkce a zkouší fotit. Když se na svoje vyfocené fotografie následně podívá, tak většinou zjistí, že to prostě není ono. Sedne si k počítači a na internetu najde nějaký vhodný fotografický kurz, který mu pomůže se základy a posune ho dál. Při návštěvě takového kurzu si nejprve vyslechne teoretickou část, jejíž pochopení je velice důležité pro praktickou část. Teoretická část většinou nebývá moc zábavná. Je tam mnoho nových informací, které mohou účastníky také zmást, pokud jich je najednou moc během krátké doby. Mnohem zábavnější je část praktická, kdy se konečně fotí a zkouší se propojit teorie s praxí. Jedinec se z kurzu vrátí domů a je opět na začátku, i když už nějaké znalosti má. Doma si zkouší to, co se na předešlém kurzu naučil, posunulo ho to dál, ale při kontrole fotografií zjistí, že to stále ještě není ono a že je stále co zlepšovat. Usedne k počítači, zapne internet a hledá další vhodný kurz. A takto se cyklus učení může několikrát zopakovat. Někdo pak časem usoudí, že už se nemá, co nového naučit a třeba se sám stane lektorem. Někdo se zase tímto způsobem vzdělává celý život, protože ví, že

v dnešní době je vývoj techniky hodně rychlý a on se tedy stále má co učit. Navíc není to jen o samotném fotografování, ale třeba i následném zpracování fotografie například pomocí některé fotografické či grafické aplikace.

Pro potřeby tohoto kurzu jsem si vytvořila modifikaci Kolbova cyklu.

Obrázek 6 Modifikace Kolbova cyklu: fotografování

7.2 Program kurzu

8:30 – 9:00	příchod účastníků
9:00 – 9:05	uvítání, základní informace o průběhu
9:05 – 9:20	představení se (moje i účastníků)
9:20 – 12:30	teoretická část
12:30 – 13:30	obědová pauza
13:30 – 15:30	praktická část
15:30 – 16:00	reflexe a rozloučení

Program kurzu je u všech stejný.

7.3 Cíle

Cílem této bakalářské práce je příprava, realizace a zhodnocení kurzu základů fotografování pro dospělé se zaměřením na specifické vzdělávací potřeby účastníků podle věku.

Cíle každého kurzu:

C1: Účastník se seznámí s odbornými fotografickými pojmy.

C2: Účastník se seznámí s funkcemi svého fotoaparátu.

C3: Účastník zvládne propojit základní získané teoretické znalosti s praktickými dovednostmi.

Cílem každého kurzu je účastníkům přiblížit svět fotografie. Tento kurz je stavěný pro úplné začátky a s tím souvisí naprosté základy. **C1:** Nejprve je velmi důležité, aby se každý seznámil se základními pojmy, jako je například čas, clona, ISO,... Bez naplnění tohoto cíle se účastník nemůže posunout dál, protože se jinak bude v dané terminologii úplně ztrácet. **C2:** Ve chvíli, kdy je C1 naplněn, v případě tohoto kurzu aspoň v té základní míře, může se přejít k C2. Tento cíl bývá trochu komplikovanější a zdlouhavější, protože účastníci kurzu mají různé značky a modely fotoaparátu a lektor se v této části musí věnovat každému individuálně. Proto je lepší mít skupinu s menším počtem lidí. Nejtěžší cíl je ten poslední. Naplnit **C3** není vůbec jednoduché. Tento cíl se naplňuje až ve druhé (praktické) části. Z přechodí části bývají účastníci zmatení. Bývá to pro ně velké množství informací nahrnutých během poměrně krátké doby a všechny je stihnout pořádně zpracovat, a hlavně si je zafixovat není úplně jednoduché. Proto se v této části snažíme o nejzákladnější propojení předchozích cílů.

100% naplnění těchto cílů se většinou nezdaří zvládnout během jednodenního kurzu, ale je zapotřebí několik hodin aktivního zkoušení, případně i dalších kurzů. I ve fotografii je stále mnoho věcí, které je potřeba se učit. Ať už se jedná o novou, modernější techniku nebo nejrůznější příslušenství a vychytávky pro tvorbu fotografie.

Prostředky k naplnění C3

Hloubku ostrosti jsme trénovali na fotografování rozložených špulek od filmů na stole. Úkolem účastníků bylo nastavit si takovou clonu, aby jedna jejich fotografie byla ostrá úplně celá a druhá měla ostrý jen nějaký detail a zbytek byl rozmazaný. Před plněním každého úkolu si s účastníky vždy zopakujeme, co je z teoretické části pro splnění úkolu potřeba. Účastníky vždy chvílku nechám, aby si s úkolem zkusili poradit sami, a až když si neví rady, zasáhnu svou pomocí.

Řešení úkolů – hloubka ostrosti

Pro rozostřené pozadí je potřeba nastavit si nejnižší možné clonové číslo, který fotoaparát umožňuje, zaostřit na zvolený detail a zmáčknout spoušť. (Kelby, 2017, s. 238) Pokud chceme mít ostré všechno musí být číslo clony vysoké.

Druhý úkol zaměřený na čas. K tomu jsme využili větrák a větrník. Ten jsem s pomocí větráku roztočila a úkolem bylo ho nejprve vyfotografovat tak, aby vypadal jako kdyby se vůbec netočil a poté rozmazaně, tedy v pohybu. Opět jsme si před tímto úkolem zopakovali důležité informace z teoretické části, které účastníkům pomůžou se splněním úkolů.

Řešení úkolů – práce s časem

„Fotografování extrémních sportů a rychlých pohybů vyžaduje časy 1/1000 až 1/8000.“ (Bouška, Lukeš, 2017, s. 30) Díky těmto hodnotám se povede vyfotografovat rychle točící se větrník, aby vypadal tak, jako by se vůbec netočil. Naopak při vyfotografování jeho rychlého pohybu tak, aby byl rozmazaný je potřeba mít co nejdelší čas. Jelikož jsme fotografovali z ruky, bylo potřeba během tohoto úkolu zjistit, při jakém čase jsou účastníci schopni svůj fotoaparát udržet v ruce, aby výsledná fotografie nebyla celá rozmazaná, ale rozmazaný byl jen pohyb točícího se větrníku.

Posledním úkolem byla vlastní tvorba. Účastníci dostali „volno“, mohli se pohybovat po celém areálu a fotografovat co chtěli, co jim přišlo zajímavé. Během toho času bylo jejich úkolem zkoušet si propojit teoretickou část s vlastní praktickou. Samozřejmě tento úkol je dlouhodobý, ale v rámci tohoto kurzu měli možnost, se ihned o všem radit, aby jejich pokračování doma už bylo o něco jednodušší.

Mnoho účastníků se do této aktivity nechtělo zapojit a raději chtěli konzultovat svoje fotografie, které pořídili ještě před zapsáním se do tohoto kurzu.

7.4 Podmínky

Skupina o 2-6 lidech

Čím menší skupina se sejde, tím je kurz pro účastníky intenzivnější a přínosnější. Opakem můžou být kurzy pro pokročilé, například kurz na téma glamour svícení apod., kde se účastníci mohou navzájem svoji práci a svými zkušenostmi inspirovat a obohatit.

Při úplných základech je vhodné se všem co nejvíce věnovat individuálně. I proto, že dnešní výběr techniky je mnohem rozmanitější, schází se na kurzech různé značky a různé modely fotoaparátů. Proto čím menší skupina se sejde, tím více má každý z nich prostor pro svoje dotazy, a také se při menším počtu lidí méně stydí a nebojí se ptát. Obzvlášť pokud dorazí i s někým známým. Menší skupina je pro ně komfortnější. Díky možnosti lektora se jim individuálně věnovat, v tomto případě s každým osobně probrat jeho fotoaparát a přesně mu ukázat, jak se jeho „mašinka“ ovládá a kde najde nejzákladnější funkce, si tak z daného kurzu všichni odnesou mnohem více potřebných informací a daleko více praktických dovedností.

7.5 Pomůcky

Teoretická část: Učebna, notebook, dataprojektor, skripta

Praktická část: fotoaparáty, dekorace, stůl, větrák, větrník

Jako každé vzdělávání potřebuje i toto své speciální zázemí a vybavení. První část probíhá formou přednášky s prezentací. K tomu stačí obyčejná učebna nebo obyčejná místnost, kde se nachází lavice pro účastníky, aby si mohli dělat poznámky do svých skript, které dostávají na začátku kurzu, dále dataprojektor s plátnem a notebook. Jelikož tato část probíhá dopoledne a je pro účastníky opravdu hodně náročná, během krátké doby se dozví velké množství informací, je zde ještě jedna velice potřebná pomůcka a tou je káva. Přednáška je dlouhá a náročná a udržet pozornost není jednoduché.

Oproti tomu je druhá část mnohem více zábavná. Jedná se o praktické zkoušení. Proto jsou zde nejdůležitější pomůcky fotoaparát, stůl s dekorací, který slouží na trénink hloubky ostrosti. Větrák a větrník jsou pak potřeba pro práci s časem.

7.6 Pozorování

Jako mistr pro zhodnocení každého kurzu jsem využila otázky uvedené v knize Petera Gavory Úvod do pedagogického výzkumu:

1. „V jakém prostředí jsem. Co je specifické pro toto prostředí?
2. Kdo vlastně jsou ti, které pozorujeme? Jaké role zastávají? Co je spojuje? Jaké jsou mezi nimi vztahy? Vystupují jako jednotlivci nebo tvoří skupinu?
3. Co se tu vlastně děje? Co přesně lidé dělají? Z čeho se činnost skládá? Kdo o ní rozhoduje, ovlivňuje ji?
4. O čem lidé komunikují? Co tento obsah znamená? Jaká jsou specifika jeho vyjadřování? Jaký je podíl jednotlivých členů při aktivní komunikaci?“ (Gavora, P, 2010, s. 189)

7.7 Evaluace

Dále použiji Modifikovaný Kirkpatrickův model evaluace, kdy budu zjišťovat:

- reakce: „Líbil se mi kurz?“,
- učení: „Naučil/a jsem se něco nového?“,
- chování: „Použito v praxi?“. (Dvořáková, 2014)

Obrázek 7 Modifikovaný Kirkpatrickův model evaluace pro potřeby kurzu fotografování, volně dle Dvořákové, 2014

8 Příprava na kurz

Abych vůbec něco takového mohla uskutečnit, musela jsem nastudovat odbornou terminologii a sama absolvovat takový kurz. Mojí výhodou, ale i nevýhodou bylo to, že tento konkrétní kurz funguje v rámci jedné liberecké školy už několik let, tudíž jsem dostala všechny potřebné poklady, jako jsou skripta pro účastníky a podle nich připravenou i prezentaci.

Důvodem bylo zachování vysoké úrovně kurzu pro případné pokračování účastníků. Jelikož navazující výuku neznám a nikdy jsem na ní nebyla přítomná (jedná se i o celoroční kurzy), bylo by obtížné vhodně připravit tuto část, aby správně navazovala na kurzy dalších lektorů, kteří v tomto směru mají mnohem větší a bohatší zkušenosti a kteří se podíleli na tvorbě těchto podkladů.

Teoretickou část jsem tedy dostala připravenou a sama si musela připravit část praktickou. Tam už jsem měla „volné ruce“ a vše bylo podle mě. Rozdělila jsem si tedy tuto část ještě do 3 menších:

1. zkoušíme hloubku ostrosti,
2. zkoušíme pracovat s časem,
3. volná tvorba.

9 Kurz č. 1

9.1 Účastníci

Základní informace	Účastník č. 1	Účastník č. 2	Účastník č. 3	Účastník č. 4
pohlaví	žena	žena	muž	žena
věk	18	18	28	45
pracovní pozice	studentka	studentka	voják	účetní
fotoaparát	Canon	Nikon	Nikon	Nikon
fotím nebo chci fotit	psy (závody)	zvířata	ženy	krajinu na dovolené

Tabulka 2 Základní informace o účastnících 1. kurzu

9.2 Průběh kurzu

ÚČ 1 je 18letá studentka víceletého gymnázia, která svůj fotoaparát dostala od rodičů k narozeninám. Ve svém volném čase se věnuje agility a ráda by se naučila zachytávat zvířata v pohybu.

ÚČ 2 je 18letá studentka také víceletého gymnázia. Na svůj fotoaparát si vydělala na letní brigádě. Stejně jako její spolužačka, i ona má kladný vztah ke zvířatům a jejím cílem je naučit se fotit v pohybu, ale i umělecky.

Obě slečny jsou kamarádky, které se přihlásily na kurz společně. Na první pohled působily velmi stydlivě a nervózně. Na rozdíl od starších účastníků by ani jedna samostatně nepřišla, protože by se v cizím prostředí a cizím kolektivu necítily dobře. Mít s sebou někoho známého posiluje sebedůvěru a přispívá k lepšímu pocitu. Stále ještě u nich přetrvává potřeba mít vedle sebe svého vrstevníka. Na slečnách bylo vidět, jak jejich nervozita díky tomu opadala rychleji. I tak byly obě velmi tiché. Bylo vidět, že jsou ještě studentky, protože odpovídaly pouze na konkrétní otázky kladené přímo jim a na nic jiného se samy neptaly, asi i díky své tiché a introvertní povaze.

Co se týče ostatních členů skupiny, tak s nimi nijak nekomunikovaly a neměly potřebu se sblížovat. Jejich společná účast měla tedy výhodu toho, že se cítily v daném prostředí jistěji a navzájem se motivovaly. Nevýhodou bylo to, že neměly potřebu komunikovat s nikým

jiným, protože si perfektně rozuměly spolu. Během závěrečné reflexe odpověděly na všechny položené otázky a působily dojmem, že si z daného kurzu odnáší maximum. Obě byly velmi šikovné a pokud budou navštěvovat další kurzy, tak budou ve svém oboru velmi dobré.

Teoretická část

Během výkladu byly velmi tiché, ukázněné, dávaly pozor a vše si poctivě zapisovaly. Ani jedna z nich na sebe nechtěla upoutávat pozornost, takže se ani na žádné doplňující otázky neptaly. Na moji otázku, zda všemu rozumí, vždy odpověděly, že ano. Během první části kurzu jsem tedy o nich vůbec nevěděla a nemusela jsem měnit svůj způsob výkladu. Jejich výhodou bylo to, že jako studentky vydrží delší dobu udržet pozornost. Další výhodou by mohl být jejich nízký věk, díky kterému mají bližší vztah k technice a naučit se ji ovládat je pro ně jednodušší a přirozenější.

Praktická část

Během druhé části se však něco změnilo. I když byly stále stydlivé a tiché, tak ale měly nějakou potřebu svým způsobem spolu soupeřit a předhánět se, která z nich bude mít lepší fotografii. První pokusy byly špatné, pak se ale UČ 1 povedlo splnit mnou zadaný první úkol dřív, než UČ 2, kterou to namotivovalo k tomu, aby druhý úkol zvládla rychleji ona. V tu chvíli to vypadalo, že se každá z nich snaží strhnout veškerou pozornost na sebe a ukázat mně i všem ostatním, že ona je z těch dvou ta lepší, talentovanější. Opak byl ale pravdou. I když spolu slečny soupeřily, tak mezi nimi nepanovala žádná zášť, ani žárlivost. Ani jedna se nesnažila o to, být středem pozornosti a povyšovat se nad tu druhou. Obě se prostě jen tímto soutěžením navzájem motivovaly a posouvaly dopředu. Samy mi potom sdělily, že tohle dělají normálně, a že jim to pomáhá se posouvat dál nejenom ve škole.

Každá z nich během této části měla určitou krizi a byla potřeba je nějakým způsobem individuálně povzbudit a s každou postupně procházet krok za krokem, aby výsledná fotografie byla správná. UČ 1 při druhém úkolu měla drobný problém s nastavením fotoaparátu, proto byla pomalejší, ale vše jsme vyřešily. UČ 2 při prvním zadání o pokus s hloubkou ostrosti obrátila clonová čísla, takže šlo jen o to, aby si znova uvědomila, jaká je souvztažnost mezi číslem clony a hloubkou ostrosti.

ÚČ 3 byl 28letý muž, který pracuje jako voják. Na kurz se přihlásil kvůli osobnímu zdokonalení při fotografování vojenských promo akcí a ve volném čase by se rád dostal k fotografování žen, hlavně glamour. Má tvořivou povahu, ale nemá technické znalosti. Jeho cílem do budoucna je vytvořit kalendář z vlastních fotek a uspořádat výstavu.

Tento jediný muž si svoje postavení ve skupině plné žen náramně užíval. V ženském kolektivu byl jako ryba ve vodě. Během celého kurzu měl tendenci na sebe strhávat pozornost a být skupinovým bavičem. Působil velmi sebejistě a přátelsky.

Jako zástupce mladé dospělosti neměl problémy se sebepojetím a díky tomu se nebral tak vážně. Proto byl schopný během kurzu si dělat legraci i sám ze sebe, pokud mu něco zrovna nešlo. Přispěl tím k uvolněné atmosféře kurzu.

Teoretická část

Během teoretické části mu šlo o získání co největšího množství informací a o technické pochopení. Tuto náročnou část se všem snažil odlehčit občasným vtipkováním nebo dotazem založeným na vlastních zkušenostech nebo spíš nezkušenostech ohledně momentálně probíraného tématu.

Praktická část

I pro něj byla praktická část náročná, ale jako každý správný voják se s úkoly náležitě popral a dopracoval se správného výsledku. Bylo však na něm vidět, že ho tyto začátky nebaví, ale je si vědom toho, že jsou nezbytně nutné pro jeho další tvorbu. V posledním úkolu, kdy všichni mohli fotografovat co chtěli, projevil ze všech účastníků největší dávku kreativity. I když jeho fotografie nebyly úplně technicky správně provedené, což je normální vzhledem k tomu, že se to teprve učí, bylo vidět, že se umí dívat na objekt pod tím správným úhlem. Jako jediný jen nefotil, ale opravdu se díval, který z pohledů bude nejzajímavější a až ten vyfotografoval. Vzhledem k tomu, že jeho cílem je fotografování žen, je tento jeho myšlenkový pochod a způsob fotografování velmi praktický a důležitý. Díky tomu, že nad každou fotografií takhle přemýšlí a hledá ten správný úhel pohledu, se z něj jednou nestane klasický „cvakálkový“ fotograf, který raději fotí úplně všechno a na konci hodinového fotografování má přes 1.000 fotografií a není schopný vybrat ty kvalitní záběry. Na ÚČ 3 bylo vidět, že si je vědom svého času, chápe náročnost této práce a ví, že aby byl výjimečný, tak musí preferovat kvalitu před kvantitou. Během závěrečné reflexe na otázky odpovídal velmi zdlouhavě a složitě, ale vždy se správnou hlavní myšlenkou.

UČ 4 byla 45letá žena, které pracuje jako účetní. Kvůli pracovnímu stresu má velmi ráda výlety do přírody, kde si může odpočinout a vyčistit si hlavu. Během těchto výletů jí došlo, že by mohla zachytit krásu přírody. Jejím cílem je naučit se tyto okamžiky zaznamenávat a jednou by ráda měla i výstavu svých fotografií.

Tato paní byla opakem mladých studentek. Byla velmi komunikativní a zvědavá, veselá a přátelská. Díky svému věku měla dostatek životních zkušeností v získání určitého nadhledu. Tím pádem pro ni není problém „se ztrapnit“ tím, že narovinu přizná, že něčemu nerozumí. Své sebepojetí má ustálené. Neměla ani problém se zeptat na doplňující otázky. Bylo na ní vidět, že je pro fotografování velmi zapálená, a že svůj cíl chce opravdu naplnit. Ideálně co nejdřív.

Teoretická část

Během teoretické části byla velmi pozorná a vše si důkladně zapisovala nebo ve skriptech zvýrazňovala. Občas však její myšlenkový pochod byl až moc napřed, aniž by si nějakým stylem ukotvila základní informace. Její potřeba byla z daného kurzu vytěžit maximum. Občas jsem měla pocit, že by se ideálně po tomto základním kurzu chtěla hned stát profesionální fotografkou, která ví, co a jak. Musela jsem ji, ač trochu nerada, občas brzdit a zpomalovat, aby dokázala své nabyté znalosti správně zafixovat. Kladla jsem jí zpětně dotazy na probíranou látku, abych se ujistila, že správně chápe a nejde to jedním uchem tam a druhým ven.

V případě této účastnice jsem došla k osobnímu závěru, že způsob jejího vystupování během této části, byl do značné míry ovlivněn spíše její povahou než věkem.

Praktická část

Během praktické části svojí snahou o dokonalou fotografii občas strhávala pozornost na sebe a s tím i mou pozornost, protože vše stále potřebovala rozebírat a o všem potřebovala diskutovat. Občas tím zapoměla na to, že není na individuálním kurzu, ale že má ještě další 3 spoluúčastníky. První dva úkoly byly pro ni náročné. Její dosavadní fotografování bylo pouze o zdokumentování dovolených s manželem. Její zapálení pro věc nakonec přineslo vytoužené ovoce, a i jí se, přes veškeré přechozí nepovedené pokusy, povedlo splnit úkoly. Při splnění každého úkolu na ní byla vidět určitá hrdost sama na sebe, že to dokázala, a že je tedy blíž a blíž svému snu o vlastní výstavě krajinových fotografií. Během závěrečné reflexe působila občas nejistě, ale vždy zvládala správně odpovědět. Bylo na ní vidět, že tento svět ji velmi zajímá a chce do něj proniknout hlouběji. Jen co prý pořádně zpracuje to velké

množství informací z tohoto kurzu, tak se hned přihlásí na další, aby mohla svoje dovednosti a znalosti stále zdokonalovat a učit se tak nové dovednosti a postupy.

9.3 Zhodnocení

1. *„V jakém prostředí jsem. Co je specifické pro toto prostředí?“*

Kurz se odehrával v prostorách jedné liberecké školy. Specifické pro toto prostředí je jeho vybavenost tříd. Tyto prostory jsou vybavené pro nejrůznější fotografické kurzy. Ať už se jedná o ty krátkodobé či dlouhodobé. Součástí vybavení je dataprojektor, pláno, sbírka historických fotoaparátů, různé metodický pomůcky (plakáty, historické fotografie), fotografický stůl a základní ateliérové vybavení.

2. *„Kdo vlastně jsou ti, které pozorujeme? Jaké role zastávají? Co je spojuje? Jaké jsou mezi nimi vztahy? Vystupují jako jednotlivci nebo tvoří skupinu?“*

Cílem pozorování byli 4 účastníci daného kurzu. Jednalo se o 2 středoškolské studentky, 1 vojáka a 1 účetní. Účastníky spojovala teoretická neznalost a chuť se naučit ovládat svůj fotoaparát, aby si mohli splnit svoje sny a měli radost z výsledné fotografie. Jednalo se o krátkodobou, neformální skupinu. Každý zde vystupoval sám za sebe.

3. *„Co se tu vlastně děje? Co přesně lidé dělají? Z čeho se činnost skládá? Kdo o ní rozhoduje, ovlivňuje ji?“*

Kurz je zaměřen na základy fotografování. Účastníci se učí ovládat svůj fotoaparát a rozumět odborné terminologii. Činnost se skládá ze dvou částí. První část je zaměřená na teorii, kde se účastníci seznámí se základními fotografickými pojmy, jako jsou čas, citlivost ISO, clona a další. Druhá část je praktická. Zde se aktivně zkusí nově získané informace. O průběhu kurzu rozhoduje lektor, který se snaží účastníkům předat všechny důležité informace a naučit je základní dovednosti ovládání vlastního fotoaparátu. Samotný průběh výuky mohou účastníci volně ovlivňovali svými dotazy ať už k praktické části či teoretické.

4. *„O čem lidé komunikují? Co tento obsah znamená? Jaká jsou specifika jeho vyjadřování? Jaký je podíl jednotlivých členů při aktivní komunikaci?“*

Lidé komunikují o fotografování, o svých problémech, neúspěších a úspěších, možných dalších postupech atd. Tento obsah znamená snahu o své osobní zlepšení. Ze začátku se většina vyjadřuje laicky. S nabytím teoretických znalostí se i jejich vyjadřovací schopnosti posouvají na odbornou úroveň.

C1: Účastník se seznámí s odbornými fotografickými pojmy.

C2: Účastník se seznámí s funkcemi svého fotoaparátu.

C3: Účastník zvládne propojit získané teoretické znalosti s praktickými dovednostmi, aspoň v základní míře.

Celý tento kurz bych shrnula tak, že byl velmi náročný, avšak s veselou atmosférou. Jednalo se o můj úplně první kurz a s největším počtem lidí. Všichni jsme byli z nového prostředí a z nové skupiny lidí zprvu nervózní. Když jsme se ale na začátku všichni představili, něco málo o sobě řekli a malinko se poznali, tak bylo vidět, že naše vzájemná nervozita je na ústupu a na konci kurzu už nebyla vůbec žádná. Ze začátku byl můj plán se každému individuálně věnovat tak, jak by to potřeboval. Postupně jsem zjistila, že je to časově nereálné. I tak jsem se ale snažila každému dát své maximum. Moje obavy z toho, že skupině nezvládnou předat důležité informace se nakonec nenaplnily. K mému velkému překvapení během závěrečné reflexe všichni odpovídali správně. Věřím tedy tomu, že jim tento kurz dal vše potřebné a nebyl to tak pro ně ztracený čas.

Závěrečné shrnutí s pomocí Modifikovaného Kirkpatricko modelu evaluace:

1. „*Líbil se mi kurz?*“

Soudě dle závěrečné reflexe, která probíhala formou rozhovoru, lze říct, že se všem účastníkům kurz líbil.

2. „*Naučil/a jsem se něco nového?*“

Všichni účastníci se nově naučili základní odbornou terminologii a znají její význam. Dále umí v základní míře ovládat svůj fotoaparát.

3. „*Použito v praxi?*“

Jak s nově získanými znalostmi a dovednostmi naloží, ukáže až čas. Na tuto otázku tedy momentálně nelze odpovědět, neboť jsem ještě neviděla žádnou jejich práci, která vznikla po absolvování tohoto kurzu.

Nikdo z účastníků neměl povinnost mi svojí práci zaslat. Vzhledem k tomu, že ne všichni mi po skončení kurzu dovolili stáhnout fotografie vzniklé při plnění úkolů, tak mě ani nenapadlo je požádat o zaslání další práce.

10 Kurz č. 2

10.1 Účastníci

Základní informace	Účastník č. 1	Účastník č. 2	Účastník č. 3
pohlaví	žena	muž	žena
věk	37	37	42
pracovní pozice	asistentka	manažer	učitelka
fotoaparát	Nikon	Nikon	Nikon
fotím nebo chci fotit	lidi, reportážní fotografie	reportážní fotografie	krajinu, děti, rodinu

Tabulka 3 Základní informace o účastnících 2. kurzu

10.2 Průběh kurzu

ÚČ 1 byla 37letá žena, která je partnerkou ÚČ 2. Nadchla se pro cíle svého partnera, a také by se ráda v této oblasti vzdělávala. Jejím cílem je spolupracovat se svým partnerem na fotoknize.

Teoretická část

Během teoretické části, byla velmi pozorná a vše si důkladně zapisovala nebo ve skriptech zvýrazňovala. Pokud něčemu v daný okamžik nerozuměla, nebála se zeptat. Teoretickou část pochopila velmi rychle a díky tomu nepotřebovala speciální přístup.

Praktická část

Díky dobře pochopené teoretické části, neměla s praktickou částí téměř žádné problémy. Stačilo jí dovysvětlit pouze několik drobností, jako konkrétní ovládání jejího fotoaparátu. Oba úkoly zvládla velmi rychle a volnou část využila pro svojí osobní konzultaci.

ÚČ 2 byl 37letý manažer, který si nakoupil drahou techniku s domněnkou, že díky tomu bude dělat krásné snímky. Zjistil, že mít drahou techniku nestačí, a tak se přihlásil na daný kurz. Jeho cílem bylo naučit se pracovat se svým fotoaparátem. V budoucnu by rád zachycoval momenty ze svého okolního dění a vydal vlastní fotoknihu.

Teoretická část

Jako jediný muž ve skupině neměl sebemenší problém pochopit technickou část. Proto se ptal pouze na doplňující otázky, které byly nad rámec kurzu. Zajímalo ho například, jaké je vhodné rozšíření příslušenství k jeho fotoaparátu.

Praktická část

Díky dobře pochopené teoretické části, neměl s praktickou částí žádné problémy. Jediné, co bylo potřeba, bylo naučit se správně ovládat svůj přístroj. Nejdůležitější pro něj byly tipy, jak správně fotoaparát nastavit.

ÚČ 3 byla 42letá učitelka základní školy. Fotoaparát si pořídila proto, aby už nemusela všechno dokumentovat jen mobilním telefonem, ale získala lepší výstup nejen na školních akcích, ale i doma a na výletech. Jejím cílem do budoucna je vést fotografický kroužek pro děti v rámci její ZŠ.

Stejně tak jako ÚČ 1, byla i ÚČ 2 velmi komunikativní a zvědavá, veselá a přátelská. Nebála se přede všemi říct, že něčemu nerozumí a poprosit o vysvětlení. Bylo na ní vidět, že je pro fotografování velmi zapálená.

Teoretická část

Během teoretické části, byla velmi pozorná a vše si důkladně zapisovala nebo ve skriptech zvýrazňovala, prostě „klasická učitelka“. Teoretickou část pochopila velmi rychle a díky tomu nepotřebovala speciální přístup.

Praktická část

Během praktické části měla neustálou potřebu vše reflektovat. Díky dobře pochopené teoretické části, neměla s praktickou částí téměř žádné problémy. Stačilo jí dovysvětlit pouze několik drobností, jako konkrétní ovládání jejího fotoaparátu.

10.3 Zhodnocení

Díky svému věku měly ÚČ 1 a ÚČ 2 dostatek životních zkušeností v získání určitého nadhledu. Tím pádem neměla ani jedna z nich problém „se ztrapnit“ a narovinu přiznat, že něčemu nerozumí. Své sebepojetí mají ustálené.

1. *„V jakém prostředí jsem. Co je specifické pro toto prostředí?“*

Totožné prostředí a vybavení jako u kurzu č.1. I tento kurz se konal ve speciálně vybavené (viz podmínky).

2. *„Kdo vlastně jsou ti, které pozorujeme? Jaké role zastávají? Co je spojuje? Jaké jsou mezi nimi vztahy? Vystupují jako jednotlivci nebo tvoří skupinu?“*

Cílem pozorování byli 3 účastníci daného kurzu. Jednalo se o 1 asistentku, 1 manager a 1 učitelku. Účastníky spojovala teoretická neznalost a chuť se naučit ovládat svůj fotoaparát, aby si mohli splnit svoje sny a měli radost z výsledné fotografie. I když jsou 2/3 účastníků partneři, (neměli potřebu se na sebe vázat jako UČ 1 a UČ 2 z prvního kurzu, které by jinak na kurz jedna bez druhé nepřišly a vystupovali samostatně) jako celek tvořili krátkodobou, neformální skupinu. Každý zde vystupoval sám za sebe.

3. *„Co se tu vlastně děje? Co přesně lidé dělají? Z čeho se činnost skládá? Kdo o ní rozhoduje, ovlivňuje ji?“*

Děj i činnost se shoduje s kurzem č.1.

4. *„O čem lidé komunikují? Co tento obsah znamená? Jaká jsou specifika jeho vyjadřování? Jaký je podíl jednotlivých členů při aktivní komunikaci?“*

Lidé komunikují o fotografování, otázkami prohlubují své znalosti a fixují si nabyté vědomosti. Ze začátku se většina vyjadřovala laicky. Se získáním teoretických znalostí se i jejich vyjadřovací schopnosti posunuli na odbornější úroveň. Tato malá skupina byla velmi aktivní v komunikaci a díky tomu se posouvala i úroveň kurzu. V takto malém počtu měli větší možnost na individuální přístup.

Díky svému pracovnímu postavení komunikovali všichni účastníci velmi podobně. V tomto případě jejich věk nehrál ve způsobu komunikace žádnou roli. Během kurzu se vyjadřovali spisovně a používali odbornou terminologii.

C1: Účastník se seznámí s odbornými fotografickými pojmy.

C2: Účastník se seznámí s funkcemi svého fotoaparátu.

C3: Účastník zvládne propojit získané teoretické znalosti s praktickými dovednostmi, aspoň v základní míře.

Tento kurz byl opravdu výjimečný. Sešli se zde pozorní a chápaví lidé. Všichni účastníci spadali podle Langmeiera a Krejčířová do skupiny střední dospělosti. Díky tomu si byli názorově blízcí. Danou látku pochopili velmi rychle. S teoretickou částí díky tomu propluli bez obtíží. Ve volné části jsme proto mohli řešit složitější témata a různé rady a tipy, jak na správné fotografování. Všechny cíle byly 100% naplněny.

Závěrečné shrnutí s pomocí Modifikovaného Kirkpatricko modelu evaluace:

1. „*Libil se mi kurz?*“

Soudě dle závěrečné reflexe, která probíhala formou rozhovoru, lze říci, že se všem účastníkům kurz líbil a pochvalovali si malý počet účastníků.

2. „*Naučil/a jsem se něco nového?*“

Všichni účastníci se nově naučili základní odbornou terminologii a znají její význam. Dále umí v základní míře ovládat svůj fotoaparát. Obzvláště UČ 2 byl velmi spokojený, že si rozumí se svým přístrojem.

3. „*Použito v praxi?*“

Jak s nově získanými znalostmi a dovednostmi naloží, ukáže až čas. Věřím však, že díky kurzu a pochopení základů fotografování zůstanou svému koníčku věrní a budou se stále zdokonalovat, tak aby se přiblížili své vysněné metě.

Nikdo z účastníků neměl povinnost mi svojí práci zastat. Vzhledem k tomu, že ne všichni mi po skončení kurzu dovolili stáhnout fotografie vzniklé při plnění úkolů, tak mě ani nenapadlo je požádat o zaslání další práce.

11 Kurz č. 3

11.1 Účastníci

Základní informace	Účastník č. 1	Účastník č. 2	Účastník č. 3
pohlaví	žena	žena	muž
věk	25	40	44
pracovní pozice	operátorka ve výrobě	žena v domácnosti	zubař
fotoaparát	Nikon	Nikon	Canon
fotím nebo chci fotit	mužský akt	ještě neví	svoji práci

Tabulka 4 Základní informace o účastnících 3. kurzu

11.2 Průběh kurzu

ÚČ 1 byla 25letá žena, která pracuje jako operátorka ve výrobě. Ráda cvičí a fotoaparát si koupila proto, aby spojila sport s fotografováním. Jejím cílem do budoucna je mít vlastní výstavu fotografií sportovců.

V rámci mladé dospělosti, do které spadá, splňuje prozatím 1 z mezníků tohoto období. Tím je získání stabilní práce. Role manželky a matky jí teprve čeká. Ve svém přístupu k zodpovědnosti vykazuje známky pozdní adolescence.

Teoretická část

Jelikož se ÚČ 1 hned na začátku kurzu přiznala, že měla „náročnou noc v podobě oslavy“, byla pro ni teoretická část utrpením. Během prezentace usínala a následně se na vše 3x ptala. ÚČ 3 byl z jejího přístupu „na nervy“ a ÚČ 2 to velmi ocenila, neboť si látku znovu zopakovala.

Praktická část

Praktická část byla pro ÚČ 1 jednodušší na udržení pozornosti. Díky polední pauze a několika šálkům kávy se jí podařilo probudit a praktickou část ve výsledku zvládla dobře. I když tento kurz nakonec úspěšně dokončila, rozhodně se má ještě co učit. Její zvolený cíl není snadný, a tak má před sebou dlouhou cestu. Dobrat se ke vkusnému (ne vulgárnímu) výsledku v pohodě aktové fotografie není jednoduché. Vyžaduje to určité zkušenosti, které

se získají jenom praxí. Obecně se traduje, že aktová fotografie je jeden z nejobtížnějších žánrů.

ÚČ 2 je 40letá žena v domácnosti. Ke svým kulatým narozeninám dostala od manžela fotoaparát a profesionálně vybavený fotoateliér. Její manžel si myslí, že by jí to mohlo bavit. Ještě nikdy nefotila, a tak by se to ráda naučila a zaplnila tím svůj volný čas. Co je jejím cílem do budoucna (co by ráda fotila), si ještě nestihla rozmyslet. Chce si zkusit všechno a až pak si vybere.

Teoretická část

Pochopení teoretické části bylo pro ÚČ 2 obtížnější. Probíranou látku jsem musela zjednodušovat, aby tomu porozuměla. Výhodou bylo to, že pokud něčemu neporozuměla, nehrála si na „hrdinku“ a nebála se zeptat a požádat o dovysvětlení. Pochopení souvislostí jí sice trvalo o něco déle, ale nakonec všemu porozuměla, i díky svým dotazům. Kdykoliv něco konečně pochopila, měla z toho opravdovou radost.

Praktická část

I v praktické části byla pomalejší oproti ÚČ 3. Několikrát tak měla slabou chvíli, kdy to chtěla vzdát, protože jí to nešlo. Díky povzbuzování mému i ostatních účastníků to neudělala a k výsledku se dopracovala. Po každém úspěšném splnění úkolu na ní byl zjevný pocit hrdosti. Nicméně, můj pocit z ÚČ 2 byl takový, že přes veškeré moje úsilí nemá znalosti a dovednosti dostatečně zafixované. Mnohem přínosnější by bylo v jejím případě rozložení probírané látky do několika kratších úseků. Proto jsem jí nabídla možnosti individuálních konzultací. V jednom kurzu bylo pro ni moc informací najednou.

ÚČ 3 byl 44letý zubař, který si nakoupil techniku za výbornou cenu. Na kurz se přihlásil proto, že se mu svépomocí nezdařilo umět ovládat svůj fotoaparát a příslušenství k němu, tak jak by potřeboval. Jeho cílem je fotit si svojí práci pro případné přednášky a konference.

Teoretická část

ÚČ 3 se projevoval jako inteligentní a bystrý muž. Teoretickou část pochopil velmi rychle, bez sebemenších problémů.

Praktická část

Díky dobře pochopené teoretické části, neměl s praktickou částí téměř žádné problémy. Stačilo pouze dovysvětlit několik drobností, jako konkrétní ovládání jejího fotoaparátu. Oba úkoly zvládl bez problémů. Volný čas využil pro osobní konzultaci ohledně fotografování makra, které potřebuje k zdokumentování své práce.

11.3 Zhodnocení

ÚČ 1 má oproti ÚČ 2 a ÚČ 3 „bezstarostný život“. Je ještě velmi mladá. Nejdůležitější je pro ni zábava a socializace ideálně mezi vrstevníky. Díky svému „jedinému závazku“, tím je chodit do zaměstnání, má spoustu volného času sama pro sebe. I proto byla schopná večer před kurzem navštívit večírek a ráno na dorazit „společensky unavená“. To je něco, co by si ÚČ 2 ani ÚČ 3, díky své vyzrálosti, a takové společenským povinnostem nedovolili.

1. *„V jakém prostředí jsem. Co je specifické pro toto prostředí?“*

Totožné prostředí a vybavení jako u předešlých kurzů. Byla potřeba být ve speciálně vybavené třídě, kterou jsem popisovala v podmínkách.

2. *„Kdo vlastně jsou ti, které pozorujeme? Jaké role zastávají? Co je spojuje? Jaké jsou mezi nimi vztahy? Vystupují jako jednotlivci nebo tvoří skupinu?“*

Cílem pozorování byli 3 účastníci daného kurzu. Jednalo se o 1 operátorku ve výrobě, 1 ženu v domácnosti a 1 zubaře. Účastníky spojovala teoretická neznalost a chuť se naučit ovládat svůj fotoaparát, aby si mohli splnit svoje sny a měli radost z výsledné fotografie. Velmi pozitivní byl okamžik, kdy došlo k povzbuzení jedné z účastnic, které se moc nedařilo. Jednalo se o krátkodobou, neformální skupinu. Každý zde vystupoval sám za sebe.

3. *„Co se tu vlastně děje? Co přesně lidé dělají? Z čeho se činnost skládá? Kdo o ní rozhoduje, ovlivňuje ji?“*

I tento kurz byl totožný s předešlými.

4. „O čem lidé komunikují? Co tento obsah znamená? Jaká jsou specifika jeho vyjadřování? Jaký je podíl jednotlivých členů při aktivní komunikaci?“

Lidé komunikují o fotografování, jeho postupech a technickém vybavení. Obsahem se snaží naučit novým vědomostem, které pak mohou zúročit v praxi. Specifika vyjadřování jsou v odborné terminologii, kterou musí vstřebat. Tato skupina byla v praktické části aktivnější v komunikaci a dokázala se navzájem povzbuzovat, což bylo velmi příjemné, protože to nezůstalo jen na mě.

ÚČ 3 jako jediný vysoce vzdělaný účastník kurzu neměl už od počátku sebemenší problém komunikovat v odborné terminologii. Bylo na něm vidět, že je na to zvyklý. Po celou dobu komunikoval velmi spisovně. Naproti tomu ÚČ 1 a ÚČ 2 komunikovaly střídavě spisovnou a nespisovnou mluvou. Zvyknout si na používání odborné terminologii jim zpočátku činilo obtíže.

C1: Účastník se seznámí s odbornými fotografickými pojmy.

C2: Účastník se seznámí s funkcemi svého fotoaparátu.

C3: Účastník zvládne propojit získané teoretické znalosti s praktickými dovednostmi, aspoň v základní míře.

Tento kurz byl díky svému obsazení velmi náročný. Obě ženy svým pomalejším tempem brzdily jediného muže ve skupině. V teoretické části jsem se proto musela více věnovat ženám, kdežto v praktické části jsem měla více prostoru pro tohoto muže a jeho soukromé dotazy. Mezitím obě ženy trénovaly nově získané teoretické znalosti v praxi. Všechny cíle se podařilo naplnit. ÚČ 1 cíle naplnila v základní stanovené míře, ÚČ 2 v nejzákladnější míře a ÚČ 3 stanovené cíle přesáhl.

Závěrečné shrnutí s pomocí Modifikovaného Kirkpatricko modelu evaluace:

1. „Líbil se mi kurz?“

Na základě závěrečné reflexe, která probíhala formou rozhovoru, mohu říct, že přes počáteční menší nesnáze, které byly způsobené pomalejším chápáním obou účastnic se po polední pauze atmosféra zpříjemnila a ve výsledku byli všichni spokojeni. Dámám jsem

věnovala více času při teoretické části, kdežto UČ 3 jsem se mohla individuálně věnovat v té praktické.

2. „*Naučil/a jsem se něco nového?*“

Všichni účastníci zvládli pochopit odbornou terminologii. Naučili se spojitosti mezi časem, clonou a citlivostí ISO a používat tyto znalosti v praxi.

3. „*Použito v praxi?*“

Pevně věřím, že získané znalosti budou nadále prohlubovat a zdokonalovat. Jejich odhodlání po absolvování kurzů tomu naznačovalo.

Nikdo z účastníků neměl povinnost mi svojí práci zastat. Vzhledem k tomu, že ne všichni mi po skončení kurzu dovolili stáhnout fotografie vzniklé při plnění úkolů, tak mě ani nenapadlo je požádat o zaslání další práce.

12 Kurz č. 4

12.1 Účastníci

Základní informace	Účastník č. 1	Účastník č. 2
pohlaví	žena	žena
věk	31	33
pracovní pozice	mateřská dovolená	mateřská dovolená
fotoaparát	Nikon	Nikon
fotím nebo chci fotit	děti	rodina, děti

Tabulka 5 Základní informace o účastnících 4. kurzu

12.2 Průběh kurzu

ÚČ 1 byla 33letá žena na mateřské dovolené, které fotoaparát pořídili rodiče, aby jim mohla zdokumentovat, jak jejich vnoučata rostou. Na kurz se přihlásila proto, že byla ze svého fotoaparátu a jeho ovládání zoufalá a nebyla spokojená s výslednými fotografiemi. Jejím cílem do budoucna je mít společně s kamarádkou vlastní fotoateliér, kde by mohly fotit převážně děti a jejich rodinu.

ÚČ 2 byla 31letá žena, také na mateřské dovolené a je kamarádkou ÚČ 1. Fotoaparát si pořídila sama po nápadu kamarádky (ÚČ 1). Jejím cílem je mít s kamarádkou společný fotoateliér, kde by vytvářely rodinné fotografie.

Tyto ženy byly velmi zajímavé. Byly to kamarádky, které spojoval jeden cíl, a to mít společný ateliér. Obě byly velmi kreativní a měly mnoho zajímavých nápadů. Kromě téměř stejného věku je spojoval i fakt, že naplnily jednu z nejdůležitějších rolí mladé dospělosti, kterou je mateřství. Kvůli nízkému věku jejich dětí, ani jedna nechodí zaměstnaní. Svůj veškerý čas věnují péči o děti a o to větší měly potřebu sebevzdělávání, což je pro ně momentálně nový impulz k socializaci. Každá z nich byla však úplně jiná. ÚČ 2 byla velmi důsledná a precizní. Měla potřebu mít vše pod kontrolou, mít ve všem pořádek a mít vše naprosto dokonale sladěné a dokonalé. Na kurz přišla s barevnými zvýrazňovači a

propiskami, které maximálně využila během teoretické části. ÚČ 1 byla opakem. Nejdůležitější pro ni byla zábava a zážitek samotný. Neměla potřebu v životě vše jen řídit a organizovat, ale užívat si ho plnými doušky. Obě se tak vzájemně doplňovaly.

Obě ženy byly na mateřské dovolené, takže jejich každodenní život se točil jen kolem péče o děti a domácnost. Byly tak trošku v začarovaném kruhu, a tak se snažily vymyslet něco, co pro ně bude útekem z toho všeho a u čeho budou moci relaxovat. Když dorazily do učebny, měly obě velkou radost z toho, že je bude učit žena a ne muž. Žena má prý totiž dar vše vysvětlovat jednoduše a stručně, kdežto muž vše říká velmi odborně, komplikovaně a zdlouhavě.

Vzhledem k tomu, že obě ženy podle Langmeiera a Krejčířové spadaly do skupiny střední dospělosti a podle Vágnerové spadaly do období mladé dospělosti, tak k sobě měly věkově velmi blízko, a i životní situace byla shodná. Díky tomu jsem nemusela řešit rozdílné přístupy kvůli věku.

Teoretická část

Teoretická část byla pro ně extrémně složitá na pochopení. Bylo to moc technických informací najednou. Jak samy říkaly: „*Máme mlíko v hlavě, musíš na nás mluvit jednodušeji.*“. Přiznám se, že touhle větou mě dostaly a moje nervozita odpadla úplně. Podařilo se nám naladit na stejnou notu a začaly jsem úplně od začátku a konečně správně.

V rámci teoretické části jsem byla nucena improvizovat a přizpůsobit vše co nejjednoduššímu výkladu s pomocí nejlehčích příkladů a využily tak metody názornosti. Pomůcka pro clonu a to, jak funguje, je lidské oko. Všechny 3 máme problém s očima, a to se teď náramně hodilo. Všechny jsme tedy sundaly brýle a podívaly se na konec místnosti. Protože všechny špatně vidíme na dálku, tak při zcela otevřených očích jsme před sebou předmět viděly krásně ostře, ale pozadí jsme měly rozmazané. Jak jsme postupně oči přivíraly, abychom zaostřily, začalo se nám zaostřovat i pozadí, které díky tomu viděly lépe a ostřeji. Díky této jednoduché pomůcce a praktické zkoušce ženy lépe pochopily fungování clony. Čím víc přivrou oči, tím vidí ostřeji – čím víc se zacloní (menší škvírka pro světlo = větší clonové číslo) tím je obraz ostřejší na celé fotografii.

Čas jsme si zkusily opět na očích. Tentokrát jsem využily mrknutí. Když člověk mrkne normálně, očima zachytí jen krátký okamžik. Čím déle nám bude mrknutí trvat, tím více si toho všimneme. Našla jsem v učebně provázek, ke kterému jsem přivázala kelímek. Kelímek jsem položila na stůl před ženy, napnula provázek a postupně jím přitahovala kelímek

k sobě. Když ženy mrkly rychle, kelímek se moc daleko v jejich vidění neposunul. Když jejich mrknutí trvalo déle, jeho trasa se v jejich očích prodloužila.

Pro citlivost ISO bohužel žádná pomůcka není. Je potřeba vzít si fotoaparát do ruky a postupně na něm ISO zvětšovat, aby si každý našel svojí hranici, kdy je fotografie hezká a kdy už jsou na ní znát zrníčka šumu.

Praktická část

Teoretickou část úspěšně zvládly, a tak se mohly posunout do části praktické. Díky tomu, že byly pouze dvě, mohla jsem se tak každé dostatečně věnovat. Přes všechny neúspěchy a občasné chutě to vzdát, se nám díky vzájemné motivaci (největší motivací byl jejich společný plán a společný cíl) a velmi přátelské a veselé atmosféře podařilo oba úkoly úspěšně splnit. První úkol byl pro obě jednoduchý. S tím druhým, práce s časem, to už bylo o něco složitější. Chvilku jsem je nechala se „trápit“ a když si nevěděly rady, tak jsem se připojila, a nakonec jsme se společně dopracovaly k vytouženému výsledku. Samostatnou tvorbu obě využily pro konzultaci svých již vytvořených fotografií, diskutováním ohledně dalších kurzů a radami ohledně jejich společného snu (mít společný ateliér).

12.3 Zhodnocení

1. *„V jakém prostředí jsem. Co je specifické pro toto prostředí?“*

Jednalo se o stejné prostředí jako v předešlých kurzech. Byla to speciálně vybavená třída pro potřeby fotografického kurzu (potřebné vybavení třídy jsem vypisovala v podmínkách).

2. *„Kdo vlastně jsou ti, které pozorujeme? Jaké role zastávají? Co je spojuje? Jaké jsou mezi nimi vztahy? Vystupují jako jednotlivci nebo tvoří skupinu?“*

Cílem pozorování byly 2 účastnice daného kurzu. Obě byly ženy na mateřské dovolené. Účastnice spojovala teoretická neznalost a chuť se naučit ovládat svůj fotoaparát, aby si mohly splnit svoje sny, čímž je fungující fotoateliér. Jednalo se o krátkodobou neformální skupinu. Každá účastnice vystupovala samostatně.

Díky společnému cíli byla jejich vnitřní motivace silnější. Celý tento proces učení se tak byl pro obě o něco jednodušší. Když jedné něco nešlo, druhá jí povzbuzovala a naopak.

3. *„Co se tu vlastně děje? Co přesně lidé dělají? Z čeho se činnost skládá? Kdo o ní rozhoduje, ovlivňuje ji?“*

Zaměření kurzu je na základy fotografování. Jde o seznámení se s teorií a odbornými termíny a převedení znalostí do praktického využití. O činnosti rozhoduje lektor, ale do jisté míry ji ovlivňují účastníci, kteří se na daný kurz přihlásí, což lektor nikdy dopředu neví, jací lidé se objeví.

4. *„O čem lidé komunikují? Co tento obsah znamená? Jaká jsou specifika jeho vyjadřování? Jaký je podíl jednotlivých členů při aktivní komunikaci?“*

Tak jako v předešlých kurzech lidé komunikují o daném tématu, které se točí kolem fotografování, nastavení fotoaparátu, jak vyfotit jednotlivé případy. Členové kurzu jsou v komunikaci aktivní a tím dávají lektorovi zpětnou vazbu o pochopení probíraného tématu.

Obě účastnice, díky své roli matky, měly během kurzu nutkání určité výrazy zjemňovat (jako když mluví doma na děti). Na používání odborné terminologie si zvykly poměrně rychle.

C1: závěrečné „bleskové ústní zkoušení“ prokázalo, že tento cíl se podařilo splnit. Ženám jsem postupně kladla otázky z teoretické části a ony na ně úspěšně odpovídaly.

C2: obě ženy se během kurzu naučily ovládat svůj fotoaparát v základní míře; mají ponětí o jeho funkcích a o tom, kde jaké ovládání je.

C3: praktická část byla velmi náročná, ale nakonec se vše podařilo.

Během celého dne bylo vidět, že ani jedna nemá potřebu s tou druhou jakýmkoliv způsobem soupeřit a předhánět se. Když jedné něco nešlo a druhé ano, snažila se jí pomoci, povzbudit nebo aspoň rozveselit. Nebyly to soupeřky, ale partnerky a pokud svůj plán dotáhnou až do cíle, budou skvělé obchodní partnerky, které se perfektně doplňují, a které mají mnoho skvělých nápadů. Když měla každá plnit úkol sama, byl výsledek slabší. Společně však tvořily skvělý tým.

Při závěrečné půlhodině jsme si zopakovaly veškerou teorii. Já se ptala a ženy odpovídaly. Na všechny otázky odpověděly správně, takže bylo vidět, že si potřebné základní informace z kurzu opravdu odnáší. Na otázku, zda se jim kurz líbil odpověděly obě kladně. Velice si chválily to, že to bylo v komorním duchu a že je učila žena. Ženy totiž prý vysvětlují lépe

(méně složitě) než muži. Mohla jsem se díky tomu každé intenzivně věnovat a předat jí maximum.

Musím uznat, že tento poslední kurz byl nejlepší a zároveň asi i nejtěžší. Náramně mi vyhovovalo, že jsem zde měla pouze 2 účastnice, se kterými si myslím, že jsem si po lidské stránce sedla úplně nejlépe ze všech účastníků všech kurzů. Během celého dne jsem musela stále improvizovat a hledat různé praktické pomůcky pro pochopení teorie. Po celou dobu panovala skvělá atmosféra a celý kurz byl veselý. Pro účastnice bylo největším zážitkem to, že se jim povedlo vyfotografovat točící se větrník, protože když to zkusily poprvé, ani jedna nevěřila tomu, že se jim to vůbec povede. Ve výsledku jsme všechny tři odcházely domů nadšené a plné zážitků a dojmů.

Závěrečné shrnutí s pomocí Modifikovaného Kirkpatricko modelu evaluace:

1. *„Líbil se mi kurz?“*

Závěrečná reflexe, která probíhala formou rozhovoru dokázala, že se oběma ženám kurz moc líbil a byly spokojené. Nejvíce ocenily to, že je vyučovala žena, která byla schopná se napojit na jejich „myšlenkový pochod“ a látku nevykládala moc složitě.

2. *„Naučil/a jsem se něco nového?“*

Obě ženy se nově naučili základní odbornou terminologii a znají jejich význam. Dále umí v základní míře ovládat svůj fotoaparát.

3. *„Použito v praxi?“*

Jak s nově získanými znalostmi a dovednostmi naloží, ukáže až čas. Na tuto otázku tedy momentálně nelze odpovědět, neboť jsem ještě neviděla žádnou jejich práci, která vznikla po absolvování tohoto kurzu.

Nikdo z účastníků neměl povinnost mi svojí práci zastat. Vzhledem k tomu, že ne všichni mi po skončení kurzu dovolili stáhnout fotografie vzniklé při plnění úkolů, tak mě ani nenapadlo je požádat o zaslání další práce.

13 Diskuse

Jak bylo v úvodu zmíněno, velmi mě zajímalo, jak budou k výuce, potažmo k ovládní techniky přistupovat mladí lidé a jak věkově pokročí. Co komu půjde lépe, zda budou vidět markantní rozdíly v přístupu věkových skupin.

V níže uvedené tabulce jsem se zaměřila na chování účastníků, na jejich aktivní komunikaci během celého kurzu, zvládnutí vymezených cílů a potřeby individuálního přístupu v jednotlivých částech.

V období pozdní adolescence zde byly 2 účastnice. V tomto období je velká potřeba mít vedle sebe blízkého přítele, s kterým mohou sdílet zážitky a na kterého se mohou spolehnout. Proto na tento kurz přišly společně. Obě byly velmi tiché, což způsobilo absenci aktivní komunikace. Vzhledem k jejich věku a statusu studenta mě toto chování vůbec nepřekvapilo. Dalo se očekávat, že zvládnutí techniky pro ně nebude žádný problém. Díky svému věku k ní mají blízko. Obě zvládly pochopit teoretickou část a s mojí individuální pomocí úspěšně dokončili i část praktickou.

V období mladší dospělosti tento kurz navštívilo celkem 6 účastníků. Účastníci se nacházeli v různých etapách svého života. S tím souvisel přístup ke kurzu samotnému a k rozdílně dlouhé cestě k pochopení probírané látky. Největší problém s dosažením cílů kurzu měla nejmladší účastnice této kategorie. Bylo to způsobeno její mladickou lehkovážností k přístupu k životu, která se více projevuje v pozdní adolescenci. Jako jediná si dovolila jít večer na oslavu a na kurz přijít „společensky unavená“. K tomuto závěru jsem dospěla na základě vývojových specifíků, které tuto věkovou kategorii vymezují s přihlédnutím na 3 kritéria: věk, převzetí určitých vývojových úkolů a dosažení určitého stupně zralosti. Tato účastnice splňuje v plné míře pouze věkovou hranici. Co se vývojových úkolů týče, prozatím splňuje získání stabilní práce. Role manželky a matky ji nejspíš teprve čeká, stejně tak i dosažení určitého stupně zralosti. Mezi účastníky dominoval nejstarší muž, který praktickou část zvládl pochopit velmi rychle a bez obtíží. Největší potřebu individuálního přístupu měly matky na mateřské dovolené. Byla nutnost jim teoretickou část velmi zjednodušovat a vše uvádět s metodickými pomůckami. Voják vyčníval ve své kreativě při plnění posledního úkolu praktické části. Bylo na něm vidět, že nad fotografií nejprve přemýšlí a pak mačká spoušť. Byť věkový rozdíl mezi ním a účastnicí ve věku 25 let nebyl tak velký, jeho stupeň vyzrálости se jevil na podstatně vyšší úrovni. Poslední účastnice ničím nevyčnívala.

Nejstarší účastníci byli v období střední dospělosti. Tato skupina lidí byla velmi zajímavá sociálním složením. Byla zde účetní, učitelka, žena v domácnosti a zubař. Díky svým

životním zkušenostem a vyzrálosti neměli sebemenší problém s komunikací (jako například nejmladší účastnice). Nebáli se ozvat, když náhodou něčemu zrovna neporozuměli a potřebovali probíranou látku dovysvětlit. Novým impulzem do jejich života bylo právě fotografování a jejich potřeba se v této oblasti zdokonalit.

Na kurzu se věkové rozdíly mezi danými kategoriemi výrazně neprojevíly. Dalo se očekávat, že účastníci mladší a střední dospělosti budou komunikativní a nebudou se bát ozvat. Tím se aktivně podíleli na průběhu výuky. Díky mladému věku všech účastníků měli k technice kladný vztah. Ani v této oblasti se neprojevíly výrazné rozdíly v přístupu k ovládnutí techniky, jako by tomu bylo nejspíš v případě účasti jedince v období pozdní dospělosti až stáří.

Pro lepší přehlednost jsou v následující tabulce vypsáni všichni účastníci kurzů. Každého z nich jsem zařadila do příslušné vývojové skupiny. Zhodnotila jsem jejich chování během kurzu (tak, jak na mě působilo), aktivní komunikaci (tím i zapojení se do výuky), naplnění cílů a potřebu mého individuálního přístupu pro teoretickou nebo praktickou část.

Kurz	Účastník	Pozdní adolescence	Mladší dospělost	Střední dospělost	Projevy chování	Aktivní komunikace	Pochopení teorie	Zvládnutí praxe	Potřeba individuálního přístupu (teorie/praxe)
1.	1	X			tichá		ano	ano	praxe
	2	X			tichá		ano	ano	praxe
	3		X		bavitě	X	ano	ano	praxe
	4			X	zvědavá	X	ano	ano	teorie/praxe
2.	1		X		pozorná, pečlivá	X	ano	ano	praxe
	2		X		zvášené sebevědomí	X	ano (bez problémů)	ano	praxe
	3			X	komunikativní, zvědavá	X	ano	ano	praxe
3.	1		X		snaživá	X	ano (s obtížemi)	ano (s obtížemi)	teorie/praxe
	2			X	snaživá	X	ano (s obtížemi)	ano (s obtížemi)	teorie/praxe
	3			X	chlápavý a zvědavý	X	ano (bez problémů)	ano (bez problémů)	praxe (nadrámec kurzu)
4.	1		X		komunikativní, přátelská	X	ano	ano	teorie/praxe
	2		X		komunikativní, přátelská	X	ano	ano	teorie/praxe

Tabulka 6 Výsledky pozorování

Jelikož se jednalo o moji první realizace fotografických kurzů, tak moje znalosti měly pouze základní úroveň. Z toho pramenila moje nejistota a nervozita během výuky. Velmi jsem se obávala případných složitějších dotazů, na které bych neznala odpověď. Díky dominantní pozici lektora, byla pozice pozorovatele snížena, což se projevilo na hloubce výsledného zhodnocení. Vzhledem k tomu, že mi ne všichni účastníci povolili stáhnout si jejich pořízené fotografie během kurzu pro potřeby této bakalářské práce, mě ani nenapadla možnost si od nich vyžádat práci vzniklou po absolvování kurzu. Pokud bych se lektorování tohoto kurzu věnovala i nadále, bylo by vhodné posunout se ve znalostech této oblasti dále, abych zamezila neznalosti nejnovějších trendů.

Moje současné silné stránky:	Moje současné slabé stránky:
<ul style="list-style-type: none"> • improvizace • přizpůsobení se tempu účastníků • individuální přístup ke každému • motivace jednotlivců 	<ul style="list-style-type: none"> • absence hlubších znalostí v oboru fotografování • nejistota během výkladu • díky pozici lektora snížená schopnost pozorování • nevyžádá práce vzniklá po absolvování kurzu
Příležitosti, které vidím pro sebe do budoucna:	Hrozby, kterých se do budoucna obávám:
<ul style="list-style-type: none"> • posunutí se od základů fotografování 	<ul style="list-style-type: none"> • neznalost nejnovějších trendů

Tabulka 7 Individuální SWOT analýz

Závěr

Cílem této práce bylo připravit, zrealizovat a zhodnotit kurz základů fotografování pro dospělé se zaměřením na specifické vzdělávací potřeby účastníků podle věku. Svým způsobem se mi toto zadání nepovedlo splnit na 100 %, jak jsem na začátku chtěla. Bohužel jsem žádným způsobem nemohla ovlivnit počet účastníků na kurzu a ani jejich věkové rozmezí. Kvůli nedostatku účastníků se některé termíny musely i zrušit. Před začátkem kurzu jsem vždy jen věděla, kolik účastníků můžu čekat. Můj přístup k nim (individuálně podle věku a potřeb účastníka) byl tedy více méně formou improvizace. Tu jsem zvládla rychleji díky znalostem teorie o věkových zvláštностech.

Zajímavé bylo, že se na tento kurz pro začátečníky přihlásilo více žen než mužů. Co mě ale vůbec nepřekvapilo byla jejich technika, která ve většině případů byla od značky Nikon (stejnou značku používám i já).

V teoretické části jsem se věnovala vývojové psychologii, vzdělávání v produktivním věku, zážitkovému učení, pozorování, evaluaci a základní terminologii fotografování.

V praktické části byl navržený program, který se skládal z několika částí: úvod, teoretická část, praktická část a závěr. Teoretickou část jsem ovlivnit nemohla, ale praktickou jsem si mohla připravit podle sebe.

Cíle tohoto kurzu, dle závěrečné diskuse, „rychlého přezkoušení“ a pozorování účastníků během celého kurzu, se nakonec podařilo úspěšně naplnit. U některých účastníků více, u jiných alespoň v základní míře.

I když bývá tento kurz pro všechny účastníky poměrně náročný, jelikož za krátký čas dostanou velké množství informací, byl podle všech úspěšný. Velice si chválili malé obsazení a individuální přístup ke každému z nich. Většina by ráda pokračovala v dalších navazujících kurzech. Všichni také dostali na mě kontakt s možností jakékoliv následné konzultace či rady.

Zdroje

1. Beneš, M. (2003). *Základy andragogiky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta v nakl. MJF.
2. Bouška, L., Lukeš, M. (2017). *Fotografujeme digitální zrcadlovkou: (DSLR)*. Praha: Grada.
3. Ferjenčík, J. (2000). *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Praha: Portál.
4. Gavora, P. (2000). *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido.
5. Gavora, P. (2010). *Úvod do pedagogického výzkumu. (2., rozš. české vyd.)*. Brno: Paido.
6. Hanuš, R., & Chytilová, L. (2009). *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: Grada.
7. Juračka, P.J. (2012) *Ze života fotografa*. First Class Publishing, a.s.
8. Kelby, S. (2017). *To nejlepší z digitální fotografie: jak dosáhnout profesionálního vzhledu fotografií krok za krokem*. Brno: Zoner Press.
9. Langmeier, J. a Krejčíková, D. (2006). *Vývojová psychologie. (2. aktualiz. vyd.)*. Praha: Grada.
10. Palán, Z. (2002). *Základy andragogiky*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského.
11. Pelák, R. (2013). *Průručka instruktora zážitkových akcí*. Praha: Portál.
12. Průcha, J. (1996). *Pedagogická evaluace*. Masarykova univerzita v Brně.
13. Šimíčková-Čížková, J. (2008). *Přehled vývojové psychologie*. Univerzita Palackého.
14. Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.

15. Vágnerová, M. (2007). *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum.
16. Vágnerová, M. (2012). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání (Vyd. 2., dopl. a přeprac)*. Praha: Karolinum.

Internetové zdroje

17. Bečvářová, Z. (2006). *Analýza SWOT a její praktické využití při zpracování školního vzdělávacího programu (ŠVP)*. Metodický portál RVP.CZ [online]. [cit. 3.7.2020]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/564/analyza-swot-a-jeji-prakticke-vyuziti-pri-zpracovani-skolniho-vzdelavaciho-programu-svp-.html>.
18. Dvořáková, M. (2014). *Evaluaace jako nástroj zjišťování kvality v dalším vzdělávání*. Národní ústav pro vzdělání [online]. [cit. 15.6.2020]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/evaluaace-jako-nastroj-zjistovani-kvality-v-dalsim-vzdelavani>.
19. Dufková, L. (2018). *Andragogika – proč je jí třeba? A jak k ní přistupovat?* Medium [online]. [cit. 3.7.2020]. Dostupné z: <https://medium.com/edtech-kisk/andragogika-pro%C4%8D-je-j%C3%AD-t%C5%99eba-a-jak-k-n%C3%AD-p%C5%99istupovat-e0c3b7322e54>.
20. Fiker, V. (2020). *Jak nastavit fotoaparát krok za krokem*. Cewe FOTOLAB [online]. [cit. 3.7.2020]. Dostupné z: <https://www.fotolab.cz/blog/jak-nastavit-fotoapar%C3%A1t-krok-za-krokem>.
21. FOTOLAB, (2020). *Jak funguje fotoaparát: čas – clona – ISO*. Cewe FOTOLAB [online]. [cit. 15.6.2020]. Dostupné z: <https://www.fotolab.cz/blog/jak-funguje-fotoapar%C3%A1t>.
22. Hejčíková, J. (2005). *Analýza podmínek školy aneb SWOT analýza jako odrazový můstek pro tvorbu ŠVP*. Metodický portál RVP.CZ [online]. [cit. 3.7.2020]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/421/analyza-podminek-skoly-aneb-swot-analyza-jako-odrazovy-mustek-pro-tvorbu-svp.html/>.

23. Kašparová, E. (2007). *SWOT analýza jako nástroj kvalifikované sebereflexe učitele*. Metodický portál RVP.CZ [online]. [cit. 3.7.2020]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/S/717/swot-analyza-jako-nastroj-kvalifikovane-sebereflexe-ucitele.html/>.
24. Kohoutek, R. (2009). *Metoda pozorování ve vědě*. Psychologie v teorii a praxi [online]. [cit. 17.6.2020]. Dostupné z: <http://www.rudolfkohoutek.blog.cz/0901/pozorovani-v-psychologii>.
25. Novák, J. (2015). *Jak začít fotit se zrcadlovkou*. FOMEI blog [online]. [cit. 15.6.2020]. Dostupné z: <https://www.fomei.com/blog/jak-zacit-fotit-se-zrcadlovkou-detail-226546>.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – hloubka ostrosti

- snaha o co největší ostrou plochu
- snaha o ostrý detail a rozmazené pozadí

Příloha č. 2 – práce s časem

- snaha o rozmazaný větrník
- snaha o zmražený větrník

Příloha č. 1 – hloubka ostrosti

snaha o co největší ostrou plochu

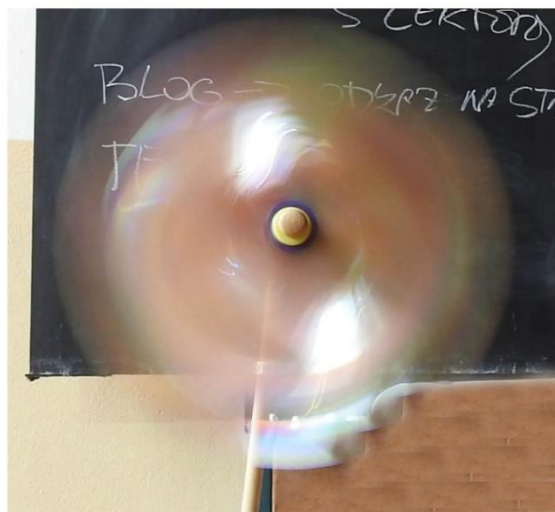

- snaha o ostrý detail a rozmazané pozadí

Příloha č. 2 – práce s časem

- snaha o rozmazaný větrník

- snaha o zmražený větrník

